

เอกสารทางวิชาการ

เรื่องที่ ๑

การสอบสวนวินัยกรณีทุจริตเงิน
โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

โดย

กฤษฎา นาควิจิตร

พนม มีศิริพันธุ์

วีระพัฒน์ เฟื่องพา

สิรภาพ เดชพันธุ์

เลขทะเบียนวิชาการ ๖๐(๒)-๐๕๐๓-๑๒๖

สถานที่ดำเนินการ กลุ่มวินัยและเสริมสร้างระบบคุณธรรม กองการเจ้าหน้าที่

ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

การเผยแพร่ กองการเจ้าหน้าที่ กรมปศุสัตว์

<http://person.dld.go.th>

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง การสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรง กรณีทุจริตเงินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

โดย นายกฤษฏา นาควิจิตร	ตำแหน่ง	นิติกรชำนาญการ
กลุ่มวินัยและเสริมสร้างระบบคุณธรรม	กองการเจ้าหน้าที่	
กรมปศุสัตว์	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง	นิติกรชำนาญการพิเศษ	
กลุ่มวินัยและเสริมสร้างระบบคุณธรรม	กองการเจ้าหน้าที่	
กรมปศุสัตว์	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	

ปี พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

กรมปศุสัตว์ได้รับแจ้งจากศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตภาครัฐ (ศปท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปป.ท.) กล่าวหาข้าราชการกรมปศุสัตว์ ผู้ดำรงตำแหน่งปศุสัตว์อำเภอ (สัตว์แพทย์อาวุโส) ว่ามีพฤติการณ์ทุจริตเงินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำรินำโค-กระบือ ของโครงการไปจำหน่าย และมีพฤติการณ์เรียกให้เกษตรกรที่ต้องการโค-กระบือของโครงการไปเลี้ยงจะต้องนำเงินมาอมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาก่อนจึงจะสามารถนำโค-กระบือของโครงการไปเลี้ยงได้ ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้นมีมูลว่าผู้ถูกกล่าวหา กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและร้ายแรง ดังนี้

๑. ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตามมาตรา ๘๒ (๒) ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

๒. ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามมาตรา ๘๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

กรมปศุสัตว์จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรงกับผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งจากผลการสอบสวน พบว่า พฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหา เป็นกรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตามมาตรา ๘๒ (๒) ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ แต่มิได้มีเจตนาทุจริตที่จะแสวงหาผลประโยชน์โดยมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองจึงไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา ๘๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ แต่ได้รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา โดยปกปิดข้อความรายละเอียดทุกข้อในโครงการ จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๓ (๑) ลงโทษตัดเงินเดือนในอัตราร้อยละ ๔ ของเดือน เป็นระยะเวลา ๓ เดือน ตามมาตรา ๙๖ วรรคสี่แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบข้อ ๖๗ (๒) หมวด ๖ ของกฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖

(๒)

คำนำ

วินัยของข้าราชการมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ได้บัญญัติข้อกำหนดวินัยให้ข้าราชการพลเรือน ยึดถือเป็นแบบแผนในการควบคุมความประพฤติ เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติตนของข้าราชการ ให้เป็นแบบอย่างที่ดีตรงไว้ ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการเป็นที่เลื่อมใสและได้รับความเชื่อถือ ศรัทธาจากประชาชนซึ่งเมื่อมีกรณีสงสัยว่าข้าราชการผู้หนึ่งผู้ใดอาจจะกระทำความผิดวินัย ถูกกล่าวหา หรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบบกพร่องในหน้าที่ ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งที่ราชการ การสอบสวนวินัยก็เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ วินัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งถึงรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้ปฏิบัติต้องวิเคราะห์และใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ทางวินัยที่น่าจะพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดหรือบริสุทธิ์ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาความเห็น การลงโทษว่ามีความเหมาะสมกับการที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยมากน้อยเพียงใด โดยต้อง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความยุติธรรมและหลักความเป็นธรรม ในการพิจารณาว่าเป็นกรณีร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรงเพื่อปกป้องและคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ และในขณะเดียวกันก็ต้องให้ความเป็นธรรม ต่อผู้ที่ถูกกล่าวหา ซึ่งย่อมเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความน่าเชื่อถือของการดำเนินการทางวินัย อันเป็นกลไกสำคัญของทางราชการในการบริหารความยุติธรรมให้แก่ข้าราชการ

ผู้ขอรับการประเมินหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานชุดนี้จะช่วยเพิ่มความรู้เกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัยให้กับข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานราชการ ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน จรรยา และปฏิบัติตนให้เหมาะสม กับความเป็นราชการที่ดี

กฤษฎา นาควิจิตร

กันยายน ๒๕๖๐

สารบัญ

	หน้า	
บทคัดย่อ	(๑)	
คำนำ	(๒)	
บทที่ ๑	บทนำ	
	หลักการและเหตุผล	๑
	วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
	วิธีการศึกษา	๓
	ขอบเขตการศึกษา	๓
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
บทที่ ๒	แนวคิด ทฤษฎี หรือกฎหมาย ระเบียบมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง	
	๑. แนวคิด และทฤษฎี	๔
	๑.๑ หลักความยุติธรรม (JUSTICE)	๔
	๑.๒ หลักความเป็นธรรม (FAIRNESS)	๔
	๑.๓ หลักความรวดเร็ว (PROMPT)	๕
	๒. กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง	๗
	๒.๑ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๔	๖
	๒.๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑	๖
	๒.๓ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖	๑๐
	๒.๔ ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗	๑๒
บทที่ ๓	ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการทางวินัย	
	๑. ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย	๑๕
	๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	๑๗
	๓. การกำหนดประเด็นและการวางแผนทางการสอบสวน และการรวบรวมพยานหลักฐาน	๑๘
	๔. การดำเนินการสอบสวนทางวินัย	๑๘
	๑. รวบรวมข้อเท็จจริงข้อกฎหมายและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง	๒๐
	๒. แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา	๒๑
	๓. ให้อีกโอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงพยานหลักฐาน	๒๓
	๔. พิจารณาทำความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน	๒๕
	๕. การทำรายงานการสอบสวน	๒๖
บทที่ ๔	บทวิเคราะห์การพิจารณาความผิดทางวินัย	
	๑. การพิจารณาความผิด	๒๘
	๒. การพิจารณากำหนดโทษ	๓๔

บทที่ ๕	๓. ความยุ่งยากในการดำเนินการพิจารณาความผิดทางวินัย	๓๖
	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
	๑. บทสรุป	๓๙
	๒. ข้อเสนอแนะ	๔๐
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก		

บทที่ ๑ บทนำ

การสอบสวนทางวินัยคือการรวบรวมพยานหลักฐาน พิสูจน์ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ทราบความจริงในเรื่องที่มีการกล่าวหา หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ได้ความจริง เพื่อให้การพิจารณาดำเนินการทางวินัยเป็นไปด้วยความยุติธรรม

๑. หลักการและเหตุผล

ด้วยในการเสด็จพระราชดำเนินออกตรวจเยี่ยมราษฎรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๒ ได้ทรงทราบว่ามีการผู้ยากจนในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ จำนวนมาก ต้องเช่าโค-กระบือไว้ใช้แรงงานในราคาแพง และบางครั้งเมื่อจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรแล้วก็แทบไม่เหลืออะไรเลย เพราะเงินที่ได้ต้องจ่ายเป็นค่าเช่าโค-กระบือเกือบหมด จึงทรงมีพระราชดำริให้กรมปศุสัตว์จัดตั้งธนาคารโค-กระบือขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๒๒ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจนได้มีโอกาสมีโค-กระบือไว้ใช้แรงงานเป็นของตนเอง โดยการเช่าหรือเช่าซื้อหรือวิธีการอื่นใด เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสได้เป็นเจ้าของโค-กระบือ ต่อไป^๑

กรมปศุสัตว์จึงได้นำกระบือของกรมปศุสัตว์ จำนวน ๒๘๐ ตัว ไปให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจนในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริในท้องที่อำเภอสระแก้ว และอำเภอวัฒนานคร จังหวัดปราจีนบุรี (ในขณะนั้น) เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๒ โดยการให้เช่าซื้อและผ่อนส่งใช้ให้กรมปศุสัตว์ภายใน ๓ ปี ซึ่งชาวโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ได้แพร่หลายออกไปในหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และสื่อต่าง ๆ จึงได้มีผู้มีจิตศรัทธาติดต่อขอบริจาคโค-กระบือให้แก่กรมปศุสัตว์อีกเป็นจำนวนมาก เพื่อนำไปใช้ในโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ และต่อมาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้กรมปศุสัตว์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ทั้งหมด โดยได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ตลอดจนโค-กระบือ ที่มีผู้น้อมเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จพระราชกุศล ให้แก่กรมปศุสัตว์เพื่อนำไปดำเนินการธนาคารโค-กระบือ ให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระองค์ที่จะพระราชทานความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ยากจน ได้มีโอกาสใช้โค-กระบือ ไปใช้เพื่อให้มีรายได้มากขึ้น และมีความร่มเย็นผาสุกในการดำรงชีพตลอดไป โครงการจึงขยายไปดำเนินงานในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

ชื่อของธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ นี้ได้ใช้ชื่อย่อว่า "ชคก" และใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า **Royal Cattle-Buffalo Bank for Farmers** มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อช่วยให้เกษตรกรที่ยากจนทั่วประเทศได้มีโค-กระบือ ไว้ใช้แรงงานและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เป็นการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีการดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ มีอธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นประธานและหัวหน้าฝ่ายโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

^๑ กองงานพระราชดำริและกิจการพิเศษ, ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ กรมปศุสัตว์ [Online], Available URL:

<http://royal.dld.go.th/index.php/component/content/article?layout=edit&id=๒๖๐> สืบค้นเมื่อ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐.

เป็นเลขานุการ ซึ่งเดิมการดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ แต่ต่อมาถูกยกเลิกโดยระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๕๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๕๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นแนวทางปฏิบัติโดยระเบียบดังกล่าว มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และกรอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องตามกฎหมาย

เรื่องนี้ กรมปศุสัตว์ได้รับเรื่องร้องเรียนกล่าวหาจากศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตภาครัฐ (ศปท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปป.ท.) ซึ่งมีผู้กล่าวหาหรือสงสัยว่าข้าราชการกรมปศุสัตว์ ผู้ดำรงตำแหน่งปศุสัตว์อำเภอ (สัตวแพทย์อาวุโส) ว่ามีพฤติการณ์ทุจริตเงินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ อธิบดีกรมปศุสัตว์จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนเรื่องดังกล่าว เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ที่จะทำให้ทราบรายละเอียดแห่งกรณีว่ามีมูลที่ควรตั้งเรื่องดำเนินการทางวินัยหรือไม่ และจากผลการสืบสวนของคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานจึงน่าจะเชื่อได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดฐานทุจริตเงินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยการเรียกให้เกษตรกรที่ต้องการโค-กระบือของโครงการไปเลี้ยงจะต้องนำเงินมามอบให้ผู้ถูกกล่าวหาก่อนจึงจะสามารถนำโค-กระบือของโครงการไปเลี้ยง เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต และปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ โดยไม่ดำเนินการติดตามตรวจสอบ จัดทำทะเบียนสัตว์ให้เป็นปัจจุบัน และการดำเนินการตามสัญญาเกี่ยวกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย

กรมปศุสัตว์ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรง จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรงกับผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งผลการสอบสวนประกอบกับการขังน้ำหนักของพยานหลักฐานต่าง ๆ พบว่าพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้มีเจตนาโดยทุจริตที่จะแสวงหาผลประโยชน์โดยมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง จึงไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ แต่เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาไม่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ จึงเป็นการกระทำความผิดฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของทางราชการ ตามมาตรา ๘๒ (๒) และผู้ถูกกล่าวหาได้รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา โดยปกปิดข้อความรายละเอียดจำนวนลูกโค ซึ่งไม่ตรงต่อความเป็นจริง ตามมาตรา ๘๓ (๑) ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จึงเห็นควรลงโทษตัดเงินเดือนผู้ถูกกล่าวหาในอัตราร้อยละ ๔ ของเดือน เป็นระยะเวลา ๓ เดือน ตามมาตรา ๙๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบข้อ ๖๗ (๒) หมวด ๖ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖

ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานหรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่ถูกกล่าวหา เพื่อพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ได้ความจริง

ผู้ขอรับการประเมิน ต้องศึกษาและวิเคราะห์การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ที่น่าจะพิสูจน์ความจริงว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดหรือบริสุทธิ์ เพื่อประกอบการพิจารณาความเห็นการลงโทษว่ามีความเหมาะสมกับการที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยมากน้อยเพียงใด โดยมีได้มุ่งที่จะลงโทษผู้ถูกกล่าวหาแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความเป็นธรรม หลักความรวดเร็ว และปราศจากอคติในการพิจารณา ไม่ว่าจะกรณีร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงเพราะการดำเนินการทางวินัยข้าราชการผู้หนึ่งผู้ใด แม้เพียงการตั้งเรื่องกล่าวหาที่ย่อมจะส่งผลกระทบต่อข้าราชการและครอบครัวของผู้ถูกกล่าวหาในทางอ้อม

๒. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

๒.๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยที่น่าจะพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิด หรือบริสุทธิ์

๒.๒ เพื่อศึกษาการชั่งน้ำหนักของพยานหลักฐานต่าง ๆ ว่ามีแหล่งที่มา คุณค่าเชิงพิสูจน์ความสำคัญความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน เพื่อนำมาพิจารณาโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา

๒.๓ เพื่อศึกษาพฤติการณ์ และความร้ายแรงความผิด เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาความเห็นการลงโทษว่ามีความเหมาะสมกับการที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยมากน้อย เพียงใด

๓. วิธีการศึกษา

๓.๑ ศึกษากฎหมาย กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย เช่นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ เป็นต้น

๓.๒ ศึกษาขั้นตอน รูปแบบ หรือวิธีการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้กระบวนการสอบสวนทางวินัยเป็นไปตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ได้ความจริงที่ถูกต้องมากที่สุด

๓.๓ ศึกษาวิธีการรวบรวมพยานหลักฐาน กรณีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ การรวบรวมพยานหลักฐานนอกจากพยานบุคคลที่รู้เห็นการกระทำความผิดแล้ว บางกรณีอาจจำเป็นต้องสอบพยานแวดล้อม หรือผู้เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้ได้ความจริงที่ถูกต้อง และเป็นธรรมมากที่สุด

๔. ขอบเขตการศึกษา

ผู้ขอรับการประเมิน ได้ทำการศึกษาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนวินัย เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และศึกษาการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานต่าง ๆ ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะนำมาพิจารณาโทษผู้ถูกกล่าวหา หรือเพียงพอให้ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดหรือไม่ เพียงใด และเป็นความผิดวินัยมาตราใด สมควรกำหนดโทษในสถานใด และอัตราโทษเพียงใด

๕. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบถึงการรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยที่น่าจะพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดหรือบริสุทธิ์

๒. ทำให้ทราบถึงการชั่งน้ำหนักของพยานหลักฐานต่าง ๆ ว่ามีแหล่งที่มา คุณค่า
เชิงพิสูจน์ความสำคัญ ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน เพื่อนำมาพิจารณาลงโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา

๓. ทำให้ทราบถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงความผิด เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา
ความเห็นการลงโทษว่า มีความเหมาะสมกับการที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยมากน้อย เพียงใด

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการทางวินัยมิได้มุ่งเน้นที่จะลงโทษผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความผิด แต่เป็นกระบวนการค้นหาความจริง เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้พิสูจน์ และต่อสู้ตามข้อกล่าวหา ซึ่งอาจมีทั้งจริง และเท็จอยู่ด้วย ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรอบรู้ มีคุณธรรม และต้องมีความกล้าหาญ ซึ่งผู้ขอรับการประเมิน ได้ทำการศึกษาจากหลักการแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. แนวคิด และทฤษฎี

การศึกษาหลักการของแนวคิด ทฤษฎี จะทำให้ตระหนักถึงความถูกต้องเหมาะสม ตามเหตุผลของการกระทำที่ควรจะเป็น เพื่อนำมาเป็นหลักการในการปฏิบัติงาน และการใช้ดุลยพินิจ ได้อย่างมีมาตรฐาน ซึ่งได้ทำการศึกษาหลักการที่สำคัญ คือ

๑.๑ หลักความยุติธรรม (JUSTICE)

ความยุติธรรม ถือได้ว่าเป็นคุณธรรมหลักของนักกฎหมายที่ทุกคนต้องมีในประมวล กฎหมายของจักรพรรดิจัสติเนียน ได้กล่าวเอาไว้ในบทแรกของมูลบทนิติศาสตร์ (Institute) ว่าความยุติธรรม คือ เจตจำนงอันแน่วแน่ตลอดกาล ที่จะให้แก่ทุกคนในส่วนที่เขาพึงจะได้^๒

หลักความยุติธรรม (JUSTICE)ให้ความสำคัญกับเรื่องที่ไม่กระทำการตามอำเภอใจ การไม่เลือกปฏิบัติ ความเสมอภาคและความเที่ยมกัน จึงเป็นที่มาของหลักการไม่มีส่วนได้เสีย ของเจ้าหน้าที่ สำระสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานจะต้องไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัว หรือไม่มี ส่วนได้เสีย ในเรื่องที่ตนเองมีหน้าที่ในการพิจารณาตัดสิน และจะต้องเป็นอิสระจากการถูกแทรกแซง ที่จะส่งผลให้ขาดความเป็นกลางในการตัดสินใจ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความไว้วางใจหรือความน่าเชื่อถือ เพราะหากผู้ปฏิบัติงานหรือผู้พิจารณาตัดสินมีส่วนได้เสียในเรื่องที่ตัดสินคู่ความย่อมจะเกิดความสงสัย ว่าตนเองจะไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา^๓

ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวินัยจะต้องตั้งมั่นอยู่ในหลักการนี้ เพื่อดำรงไว้ซึ่งเกียรติยศ และศักดิ์ศรี เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาและได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงาน ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้กล่าวหา รวมถึงบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ หลักความเป็นธรรม (FAIRNESS)

หลักความเป็นธรรม (FAIRNESS) ในทางปรัชญาอาจเป็นสิ่งที่เป็นามธรรมที่ยาก จะชี้วัดจัดการได้ โดย Plato (๔๒๗-๓๔๗ ก่อน ค.ศ.)^๔ นักปราชญ์ชาวกรีก ได้ให้แนวความคิดเรื่องความเป็น ธรรมไว้ว่า หมายถึงการให้ตามส่วนที่พึงได้รับ เนื่องจากคนแต่ละกลุ่มในสังคมนั้นจะทำหน้าที่แตกต่างกัน จึงควรได้รับผลตอบแทนต่างกัน จึงจะเป็นความยุติธรรมหรือความเป็นธรรม

^๒ ปรีดี เกษมทรัพย์, นิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เด็อนตุลา ๒๕๕๕), หน้า ๓๔๒.

^๓ วิชา มหาคุณและคณะ, เอกสารประกอบการบรรยายการประชุมวิชาการ เรื่องจริยธรรมใน วิชาชีพ วิกฤตหรือโอกาสในการพัฒนาสังคมไทย, มหาวิทยาลัยมหิดล, ๘ มีนาคม ๒๕๕๖, หน้า ๒-๓.

^๔ ซีระ สีนเดซาร์กซ์ ออรูมา เตพละกุล และจุฑาศินี ธีฎประณีตกุล, “ความเป็นธรรมทางสังคม: ความพยายามชี้วัดและวิเคราะห์ในเชิงตัวเลข”, วารสารธรรมศาสตร์, ๓๕, ๑ (๒๕๕๙), หน้า ๑๖๙.

การสอบสวนทางวินัย ถือว่าเป็นขั้นตอนในการเตรียมการ เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง ซึ่งการดำเนินการใด ๆ จะต้องเป็นไปตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย เมื่อกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนไว้อย่างไรก็ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนนั้นให้ครบถ้วน เพราะหากผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกสอบสวนได้กระทำความผิดวินัยจริง ผลคือต้องออกคำสั่งลงโทษ คำสั่งจึงเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ซึ่งหากการดำเนินการทางวินัยหรือการตั้งคณะกรรมการสอบสวนไม่ชอบมาตั้งแต่ต้น ย่อมส่งผลกระทบต่อคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปด้วย

การดำเนินการทางวินัย จึงต้องมีกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย (DUE PROCESS OF LAW) ตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง เพราะเมื่อไม่มีกฎหมายก็ย่อมไม่มีอำนาจนั่นเอง สอดคล้องกับหลักนิติธรรม (THE RULE OF LAW) หรือหลักการปกครองโดยกฎหมาย เป็นหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่เกิดจากการค้นหาหลักการปกครองที่ดีที่สุดของเพลโต (Plato ๔๒๙-๓๔๘ B.C.) ผู้ที่เคยเสนอแนวความคิดว่าการปกครองที่ดีที่สุด คือ การปกครองโดยราชาปราชญ์ (Philosopher King) ซึ่งผู้ที่จะเป็นผู้ปกครองหรือราชาจะต้องเป็นทั้งคนเก่งและคนดีคุณธรรม ปกครองบ้านเมืองด้วยความถูกต้องชอบธรรม แต่สุดท้ายแล้วเพลโตก็ไม่สามารถหาคนที่สมบูรณ์แบบที่จะเป็นราชาปราชญ์ได้ ในที่สุดเพลโตจึงให้ความสำคัญกับกฎหมาย โดยเสนอว่ากฎหมายเป็นสิ่งสูงสุดและการปกครองจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หากสังคมสามารถสร้างระบบกฎหมายที่ดีและเป็นธรรมขึ้นมาให้คนประพฤติปฏิบัติตามได้ แม้แต่คนชั่วยังมีทางทำความดีขึ้นมาได้^๕

กฎหมายจึงเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่จะสร้างหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่ข้าราชการที่จะถูกดำเนินการทางวินัย คณะกรรมการสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนและพิจารณาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนด หรือก่อนทำคำวินิจฉัยจะต้องมีการแจ้งสรุปข้อเท็จจริงที่พิจารณาได้ให้คู่กรณีทราบก่อน หรือให้โอกาสผู้ที่ถูกกล่าวหาได้โต้แย้งแสดงหลักฐานของตน

๑.๓ หลักความรวดเร็ว (PROMPT)

หลักความรวดเร็ว (PROMPT) มาจากหลักการพิจารณาคดีอาญา ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะให้ความคุ้มครองผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ให้ถูกดำเนินคดีเนิ่นนานเกินความจำเป็น ตามสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “ความยุติธรรมที่ล่าช้า คือ การปฏิเสธความยุติธรรม”

ในการสอบสวนวินัยข้าราชการผู้ใด กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ กำหนดให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ โดยมีระยะเวลาที่แน่ชัด นับแต่วันที่ประธานกรรมการรับทราบคำสั่ง เพราะแม้เพียงการตั้งเรื่องกล่าวหาที่ย่อมจะส่งผลกระทบต่อข้าราชการผู้นั้น เช่น สิทธิและเสรีภาพ หรือประโยชน์อื่น เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน กฎหมายจึงต้องคุ้มครองประโยชน์ของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงหน่วยงานราชการ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองพยานหลักฐานไม่ให้สูญหายตามกาลเวลา และเพื่อคุ้มครองสังคมโดยรวมให้เกิดความสงบเรียบร้อยอีกด้วย

๒. กฎหมาย ระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

^๕ ธานินทร์ ภิรัชวิเชียร, **หลักนิติธรรม (THE RULE OF LAW)**, [Online], Available URL: http://www.nrlcthailand.org/nrlct๒๐๑๓/download/RulesOfLaw_๒๐๑๕๐๘๐๗.pdf, สืบค้นเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐.

ข้าราชการเป็นตัวแทนของรัฐในการบริหารราชการที่ต้องติดต่อประชาชน จึงต้องประพฤติหรือปฏิบัติตนให้ประชาชนเชื่อถือ และไว้วางใจ เพื่อให้เป็นที่ศรัทธาของประชาชน และเมื่อข้าราชการมีวินัยดี ก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเกิดผลสำเร็จและผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งวินัยมีความหมายใน ๒ ลักษณะ คือ

๑. ระเบียบ แบบแผน หรือกฎเกณฑ์ การควบคุมความประพฤติที่กำหนดให้ข้าราชการต้องยึดถือปฏิบัติ

๒. ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกมา ว่าสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ใน กรอบของวินัยตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายได้

ผู้ขอรับการประเมินจึงต้องทำความเข้าใจถึงรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้กระบวนการสอบสวนวินัย เป็นไปตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องศึกษาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๒.๑ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นกฎหมายหลักที่กำหนดกฎเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หรือการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เช่น ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับกระบวนการออกคำสั่งทางปกครอง และเพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานที่สำคัญ ได้แก่

มาตรา ๓ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องใดไว้ โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๗ ให้เจ้าหน้าที่แจ้งสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาทางปกครองให้คู่กรณีทราบตามความจำเป็นแก่กรณี

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณีเจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

มาตรา ๓๗ คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วยและเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
- (๒) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง
- (๓) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ

๒.๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่กำหนดบทบาท ภารกิจของข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสมกับทิศทางการบริหารราชการ และมีบทบัญญัติข้อกำหนดวินัยไว้ในหมวด ๖ และหมวด ๗ เพื่อให้ข้าราชการยึดถือเป็นแบบแผนในการควบคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตนให้เป็นข้าราชการที่ดี มีมาตราที่สำคัญ ได้แก่

มาตรา ๔๕ ตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญมี ๔ ประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งประเภทบริหาร ได้แก่ ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการและรองหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง กรม และตำแหน่งอื่นที่ ก.พ. กำหนดเป็นตำแหน่งประเภทบริหาร

(๒) ตำแหน่งประเภทอำนวยการ ได้แก่ ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการที่ต่ำกว่าระดับกรม และตำแหน่งอื่นที่ ก.พ. กำหนดเป็นตำแหน่งประเภทอำนวยการ

(๓) ตำแหน่งประเภทวิชาการ ได้แก่ ตำแหน่งที่จำเป็นต้องใช้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตามที่ ก.พ. กำหนดเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำแหน่งนั้น

(๔) ตำแหน่งประเภททั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งที่ไม่ใช่ตำแหน่งประเภทบริหาร ตำแหน่งประเภทอำนวยการ และตำแหน่งประเภทวิชาการ ทั้งนี้ ตามที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๕๗ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๖ ให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้ เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑๐) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ ชำนาญ การตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน ชำนาญงาน และอาวุโส ให้อธิบดีผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีผู้บังคับบัญชา เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

มาตรา ๘๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

มาตรา ๘๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

... ฯลฯ...

มาตรา ๘๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความ ซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

มาตรา ๘๕ การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

... ฯลฯ...

มาตรา ๘๘ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัย จะต้องได้รับโทษ ทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗ การดำเนินการทางวินัย

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน ดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือน

(๓) ลดเงินเดือน

(๔) ปลดออก

(๕) ไล่ออก

มาตรา ๘๙ การลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญให้ทำเป็นคำสั่ง ผู้สั่งลงโทษ ต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ โดยในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำความผิดวินัยในกรณีใดและตามมาตราใด

มาตรา ๙๐ เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นหน้าที่ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ทราบโดยเร็ว และให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเร็วด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ ตามวรรคหนึ่ง หรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

มาตรา ๙๑ ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา ๙๑ ปรากฏว่ากรณีมีมูล ถ้าความผิดนั้นมิใช่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้วผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตามควร แก่กรณีโดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหา ไม่ได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาให้ ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวสั่งยุติเรื่อง

มาตรา ๙๓ ในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา ๙๑ ปรากฏว่ากรณีมีมูลอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ในการสอบสวนต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา เมื่อคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการเสร็จ ให้รายงานผลการสอบสวนและความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗

ถ้าผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ให้สั่งยุติเรื่อง แต่ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๙๖ หรือมาตรา ๙๗ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๙๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนตามควรแก่กรณี ให้เหมาะสมกับความผิด

ในกรณีมีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย

ในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การลงโทษตามมาตรา ๙๖ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในสถานโทษและอัตราโทษใดได้เพียงใด ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๙๗ ภายใต้บังคับวรรคสอง ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน จะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษลงต่ำกว่าปลดออก

๒.๓ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖

กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ เป็นกฎหมายที่ออกตามในมาตรา ๘ (๕) มาตรา ๙๔ มาตรา ๙๕ มาตรา ๙๖ มาตรา ๙๗ มาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๐๕ ของพระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบด้วย ๑๐ หมวด และบทเฉพาะกาล รวมทั้งสิ้น ๙๘ ข้อ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงวิธีการดำเนินการทางวินัย การสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้น การสั่งยุติเรื่อง ลงโทษหรืองดโทษ เป็นต้น เช่น

ข้อ ๒ เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นมีหน้าที่ต้องรายงานตามลำดับชั้นให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๕๗ ทราบโดยเร็ว โดยทำเป็นหนังสือ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อผู้กล่าวหา (ถ้ามี)
- (๒) ชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา
- (๓) ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำที่กล่าวหาหรือเป็นที่สงสัยว่ากระทำความผิดวินัย
- (๔) พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเท่าที่มี

ข้อ ๕ เมื่อได้รับรายงานตามข้อ ๒ หรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๕๗ ว่ามีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัย ให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้โดยเร็ว

- (๑) พิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่
- (๒) ดำเนินการสืบสวนหรือสั่งให้ดำเนินการสืบสวน และพิจารณาว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ในการนี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ อาจสืบสวนเองหรือให้ข้าราชการพลเรือนสามัญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการสืบสวนแล้ว รายงานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ข้อ ๖ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ พิจารณาเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการต่อไปตามหมวด ๓ ถ้าพิจารณาเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการต่อไปตามหมวด ๔ แต่ถ้าพิจารณาเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัย ให้ยุติเรื่อง

ข้อ ๑๑ เมื่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐ แล้วให้พิจารณาสั่งหรือดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดวินัยตามข้อกล่าวหา ให้สั่งยุติเรื่อง ตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง โดยทำเป็นคำสั่งตามข้อ ๖๖

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้สั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิดตามมาตรา ๙๖ และที่กำหนดไว้ในข้อ ๖๗ โดยทำเป็นคำสั่งตามข้อ ๖๙

(๓) ในกรณีที่เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยเล็กน้อย และมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนตามมาตรา ๙๖ ก็ได้ โดยทำเป็นคำสั่ง งดโทษตามข้อ ๗๑

(๔) ในกรณีที่เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการตามหมวด ๔ ต่อไป

ข้อ ๑๓ คณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๑๒ ต้องดำเนินการสอบสวน รวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ รับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา แล้วเก็บรวบรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน และทำรายงานการสอบสวน พร้อมความเห็นเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ทั้งนี้ ต้องให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ ประธานกรรมการรับทราบคำสั่ง

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่เกิดผลการสืบสวนหรือพิจารณาตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ปรากฏว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ หรือผู้มีอำนาจตามมาตรา ๙๔ แล้วแต่กรณี แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนต่อไป

ข้อ ๒๗ ให้ประธานกรรมการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสอบสวนครั้งแรกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการรับเรื่องตามข้อ ๒๑ (๒) และ (๓) ในกรณีที่ไม่อาจจัดประชุมได้ภายในกำหนดให้รายงานเหตุผลและความจำเป็นให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทราบในการประชุมคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสอบสวนกำหนดประเด็นและวางแผนทางการสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐาน

ข้อ ๒๘ เมื่อได้วางแผนทางการสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ ๒๗ แล้วให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) รวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
- (๒) แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ
- (๓) ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงพยานหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา
- (๔) พิจารณาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอบสวน
- (๕) ทำรายงานการสอบสวนพร้อมความเห็นเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ข้อ ๓๒ ในการสอบปากคำ ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบปากคำ เว้นแต่เป็นบุคคลซึ่งกรรมการสอบสวนที่ทำการสอบปากคำอนุญาตให้อยู่ในที่สอบสวนเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือเป็นทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหาตามจำนวนที่กรรมการสอบสวนที่ทำการสอบปากคำเห็นสมควรให้เข้ามาในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา

ข้อ ๓๘ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ตามข้อ ๒๘ (๑) แล้ว ให้มีการประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาทำความเข้าใจว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยในเรื่องที่สอบสวนหรือไม่ ถ้าคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิดวินัยในเรื่องที่สอบสวน ให้รายงานผลการสอบสวนพร้อมความเห็นเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน แต่ถ้าคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าจากข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายรวมทั้งพยานหลักฐานที่รวบรวมได้เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยในเรื่องที่สอบสวนให้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคน และไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด

ข้อ ๔๐ การแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ทำเป็นบันทึกระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร เป็นความผิดวินัยในกรณีใด และสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา โดยจะระบุชื่อพยานด้วยหรือไม่ก็ได้ รวมทั้งแจ้งให้ทราบสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือ สิทธิที่จะแสดงพยานหลักฐานหรือจะอ้างพยานหลักฐานเพื่อขอให้เรียกพยานหลักฐานนั้นมาได้ แล้วแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

บันทึกตามวรรคหนึ่ง ให้ทำตามแบบที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด โดยให้ทำเป็นสองฉบับ มีข้อความตรงกัน ให้ประธานกรรมการและกรรมการอีกอย่างน้อยหนึ่งคนลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย

ข้อ ๔๕ ในการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวนถามผู้ถูกกล่าวหาด้วยว่าได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

คณะกรรมการสอบสวนจะดำเนินการตามวรรคหนึ่งไปในคราวเดียวกันกับที่ได้ดำเนินการตามข้อ ๔๑ ก็ได้

ข้อ ๖๗ โทษสำหรับกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามมาตรา ๙๖ ที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ มีอำนาจสั่งลงโทษได้ มีดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน

(๓) ลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ

การสั่งลงโทษตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ถ้าจำนวนเงินที่จะต้องตัดหรือลดมีเศษไม่ถึงสิบบาทให้ปัดเศษทิ้ง

๒.๔ ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗^๖ เป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางปฏิบัติ อำนาจหน้าที่และกรอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เงื่อนไขการให้บริการ การควบคุมและติดตาม การขอจำหน่ายสัตว์ การรับบริจาคสัตว์และข้อกำหนดอื่นเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่

ข้อ ๘ การให้บริการโคหรือกระบือของ ธคก. มี ๕ วิธี ดังนี้

(๑) การให้ยืมเพื่อการผลิต

(๒) การให้เช่าซื้อ

(๓) การให้ยืมพ่อพันธุ์

(๔) การให้เช่าเพื่อใช้แรงงาน

(๕) การให้บริการอื่นๆ

ข้อ ๙ การให้ยืมเพื่อการผลิต หมายความว่า การให้เกษตรกรผู้ยากจนยืมแม่โคหรือแม่กระบือของ ธคก. โดยมีเงื่อนไขว่า เมื่อลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกมีอายุครบ ๒ ปีแล้ว ให้เกษตรกรผู้ยืมส่งลูกโคหรือลูกกระบือนั้นคืน ธคก. เพื่อให้ปศุสัตว์จังหวัดนำไปให้บริการแก่เกษตรกรรายอื่นหรือจำหน่ายเพื่อนำเงินส่ง ธคก. ส่วนลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดใหม่ในลำดับถัดไป จะตกเป็นของเกษตรกรผู้ยืม เมื่อสัญญายืมมีอายุครบ ๕ ปี ให้แม่โคหรือแม่กระบือดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรผู้ยืมพร้อมลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดใหม่ในลำดับที่ ๒, ๓, ๔, ... หากเกษตรกรผู้ยืมทำสัญญายืมแม่โคหรือแม่กระบือไป ๓ ปีแล้ว ไม่มีลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรก ซึ่งต้องคืนแก่ ธคก. ธคก.จะถอนการให้ยืมและเกษตรกร และผู้ยืมจะต้องนำแม่โคหรือแม่กระบือที่ยืมดังกล่าวนั้นส่งคืน เพื่อให้ปศุสัตว์จังหวัดนำไปให้บริการแก่เกษตรกรรายอื่นยืมต่อไป เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความบกพร่องทางระบบสืบพันธุ์ของแม่โคหรือแม่กระบือ ไม่ใช่เป็นความบกพร่องที่เกิดจากเกษตรกรผู้ยืม ให้ทดแทนแม่โคหรือแม่กระบือให้เกษตรกรผู้นั้น และทำสัญญาใหม่

หากเกษตรกรผู้ยืม ยืมแม่โคหรือแม่กระบือไป และแม่โคหรือแม่กระบืออยู่ระหว่างการตั้งท้องในระยะเวลาครบกำหนด ๓ ปี ธคก. อนุญาตให้เกษตรกรยืมตามสัญญาเดิมต่อไป หรือหากเกษตรกรผู้ยืมได้ลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดตัวแรก ต่อมาลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกนั้นตาย

^๖ ยกเลิกโดย ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๕๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๗

หรือสูญหายก่อนครบกำหนดส่งคืน ธคก. ให้เกษตรกรผู้ยืมนำลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดลำดับถัดไป เมื่อมีอายุครบสองปีนำส่ง ธคก. แทนลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกที่ตายหรือสูญหายนั้น

ข้อ ๑๔ คุณสมบัติของเกษตรกรที่สมควรได้รับความช่วยเหลือจาก ธคก. มีดังนี้

๑. เป็นเกษตรกรมีสัญชาติไทย และมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

๒. มีอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน หรือเลี้ยงสัตว์

๓. มีฐานะยากจน โดยมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ จปฐ. ๑ (ฉบับที่เป็นปัจจุบัน) ของกรมการ พัฒนาชุมชน ซึ่งจะนำรายได้มาประกอบการพิจารณา

๔. มีความประพฤติดี และยินดีให้ความร่วมมือกับทางราชการ

๕. ยังไม่เคยได้รับโคหรือกระบือจากโครงการอื่น ๆ มาก่อน

๖. มีความเหมาะสมและสามารถที่จะดูแลเลี้ยงดูโค-กระบือได้

ข้อ ๑๕ ให้เกษตรกรมีความประสงค์จะขอรับบริการ กรอกแบบตามที่กำหนดแสดงความ จำนงในการขอรับบริการ โดยมีผู้รับรองคุณสมบัติ ประกอบด้วย

๑. ประธานองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้ ฐานะยากจน ซึ่งจะนำรายได้มาประกอบการพิจารณา ขอให้กรมการพัฒนาชุมชน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/กิ่งอำเภอ) รับรองรายได้แบบมาด้วย และส่งแบบแสดงความจำนงของ เกษตรกร ให้ปศุสัตว์จังหวัด

ให้ปศุสัตว์จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน ๓ คน ทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบ และคัดเลือกเกษตรกรที่แจ้งความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ และมีคุณสมบัติตามข้อ ๑๔ โดยรับรอง คุณสมบัติของเกษตรกรดังกล่าว แล้วเสนอสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย เพื่อพิจารณากลับกรอง สภาพ สถานะ ความเหมาะสม เพื่อเสนอ ธคก. พิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อไป

ข้อ ๑๖ ให้เกษตรกรที่ได้รับคัดเลือก ตามข้อ ๑๕ ทำสัญญากับกรมปศุสัตว์ ตามแบบ ที่ กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้ โดยให้ปศุสัตว์จังหวัดเป็นผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาแทนกรมปศุสัตว์ และจะต้อง มีผู้ค้ำประกัน ซึ่งเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน หรือบุคคลที่เชื่อถือได้ในท้องถิ่นร่วมลงนาม เป็นผู้ค้ำประกัน ในสัญญาค้ำประกัน

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ผู้ทำสัญญาถึงแก่กรรมด้วยเหตุใดก็ตาม ให้สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ ตามสัญญาตกทอดแก่ทายาทโดยชอบด้วยกฎหมาย และให้คณะกรรมการที่มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือก เกษตรกรตาม ข้อ๑๕ พิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ โดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดที่ได้รับมอบหมายจากปศุสัตว์จังหวัด จัดทำ ทะเบียนสัตว์ของ ธคก. ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ และติดตามดูแลสุขภาพโค-กระบือ โดยสม่ำเสมอ รวมทั้งการดำเนินการป้องกันโรคสัตว์ตามระยะเวลาที่จำเป็น

ข้อ ๒๑ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจัดทำทะเบียนสัตว์ของ ธคก. ที่อยู่ในจังหวัดนั้น

ข้อ ๒๓ การดูแลสุขภาพ กำจัดพยาธิ และรักษาพยาบาล โคหรือกระบือ ของ ธคก. ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ใช้เวชภัณฑ์และยากำจัดพยาธิจากงานบริการรักษาโรคสัตว์ หรือโครงการอื่น ดำเนินการ แต่ถ้าไม่มีหรือไม่เพียงพอ ให้ทำประมาณการขอรับการสนับสนุนจาก ธคก. กรมปศุสัตว์ เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย โดยให้แจ้งจำนวนโค-กระบือและปริมาณที่ต้องการด้วย ทั้งนี้ ให้มีการ กำจัดพยาธิในโคและกระบือของ ธคก. ปีละ ๒ ครั้ง

ข้อ ๒๗ การขอจำหน่ายสัตว์ซึ่งตายหรือสูญหายออกจากทะเบียนสัตว์ของ ธคก. ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน ๓ คน เพื่อพิจารณาขออนุมัติจำหน่ายสัตว์ ในกรณีต่างๆ จาก ธคก. กรมปศุสัตว์

ข้อ ๒๘ ในกรณีโคหรือกระบือของ ๕คก. กรมปศุสัตว์ ตาย

(๑) ให้ปศุสัตว์จังหวัดแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการชันสูตรซาก โดยจัดทำใบชันสูตรซาก ว่าตายด้วยสาเหตุใด แล้วดำเนินการจำหน่ายซากหรือจำหน่ายหนัง หากซากไม่เหมาะสมที่จะให้บริโภค หรือไม่ได้จำหน่ายหนัง ให้ชี้แจงเหตุผลและระบุด้วยว่าทำลายซากโดยวิธีใด (ฝัง, เผา หรืออื่นๆ)

(๓) ให้คณะกรรมการตามข้อ ๒๗ สอบสวนข้อเท็จจริงว่า โค-กระบือตาย เนื่องจากเหตุสุตวิสัย หรือความประมาทของเกษตรกร

(๔) ให้ปศุสัตว์จังหวัด หรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบสัตว์ของ ๕คก. จัดส่งใบชันสูตรซาก สำเนาใบส่งเงินค่าจำหน่ายซากหรือจำหน่ายหนัง เงินค่าชดใช้ความเสียหายหากเกิดจากความประมาท และบันทึกของคณะกรรมการสอบสวนไปยังผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัย ภายใน ๓๐ วัน เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติจำหน่ายบัญชี เมื่อผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัย อนุมัติแล้วต้องรายงานผลให้ ๕คก. กรมปศุสัตว์ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๒๙ ในกรณีโค หรือ กระบือ ของ ๕คก. กรมปศุสัตว์ สูญหาย

(๑) ให้เกษตรกรแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ แล้วคัดสำเนาทันทีแจ้งความส่งปศุสัตว์จังหวัด เพื่อแจ้งสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัย โดยให้รายงานผลการติดตามทุกระยะอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เป็นเวลา ๖ เดือน

(๒) ให้คณะกรรมการตามข้อ ๒๗ สอบสวนข้อเท็จจริงว่า โค-กระบือสูญหาย เนื่องจากเหตุสุตวิสัยหรือความประมาทของเกษตรกร

(๓) ให้จัดส่งบันทึกคณะกรรมการสอบสวน สำเนาใบนำส่งเงินค่าชดใช้ความเสียหาย หากเกิดจากความประมาทของเกษตรกร ไปยังผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัย เพื่อพิจารณาอนุมัติ แล้วให้ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัยรายงานผลให้ ๕คก. กรมปศุสัตว์ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๓๐ ในกรณีเกษตรกรประสงค์จะขอซื้อโคหรือกระบือ ของ ๕คก. ให้ปศุสัตว์จังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

(๑) การขอจำหน่ายสัตว์ให้คำนึงถึงสภาพของโคหรือกระบือขณะที่เกษตรกรเสนอซื้อ และราคาของโคหรือกระบือในท้องตลาดขณะนั้น โดยให้ประเมินราคาขายโคหรือกระบือ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อจำหน่ายและราคาปศุสัตว์ฉบับปัจจุบัน

(๒) ให้จัดส่งบันทึกการประเมินราคา ประกอบคำขอซื้อโคหรือกระบือของเกษตรกร พร้อมทั้งผลการพิจารณาความเหมาะสม เสนอไปยังผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัย เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติ

(๓) เมื่อผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัยอนุมัติแล้ว ให้เรียกเก็บค่าซื้อโคหรือกระบือจากเกษตรกรผู้ซื้อชื่อทั้งหมด แล้วนำส่ง ๕คก. และมอบกรรมสิทธิ์โค หรือกระบือ ให้เกษตรกรที่ขอซื้อได้และผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัย รายงานผลให้ ๕คก. ทราบเพื่อจำหน่ายทะเบียน

ข้อ ๓๑ ให้ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขภาพอนามัย อนุมัติเรื่องต่างเกี่ยวกับ ๕คก. ดังนี้

(๑) การเปลี่ยนเกษตรกรคู่สัญญาจากข้อ ๘ (๑) (๓) และ (๔) โคหรือกระบือจากเกษตรกร รายเก่าเป็นเกษตรกรรายใหม่แทน หรือเปลี่ยนสัญญาข้อ ๘ (๑) (๓) และ (๔) เป็นสัญญาเช่าซื้อโค หรือกระบือแทน

(๒) การจำหน่ายทะเบียนลูกโคหรือลูกกระบือ กรณีเกษตรกรยืมโคหรือกระบือ เพื่อการผลิต แล้วได้รับมอบลูกโคหรือลูกกระบือ เป็นกรรมสิทธิ์ของตนตามสัญญายืมโค-กระบือ เพื่อการผลิต

(๓) การจำหน่ายทะเบียนแม่โคหรือแม่กระบือ กรณีเกษตรกรยืมหรือเช่าซื้อโคหรือกระบือ แล้วแต่กรณี แล้วได้โคหรือกระบือเป็นกรรมสิทธิ์ของตนตามสัญญา

(๔) การจำหน่าย และจำหน่ายออกจากทะเบียน ซึ่งโคหรือกระบือหรือลูกโคหรือลูกกระบือ กรณีสัตว์ตายซึ่งตรวจสอบแล้วว่าไม่มีบุคคลใดต้องรับผิดชอบ

(๕) การจำหน่าย และจำหน่ายออกจากทะเบียนของธนาคารโค-กระบือ กรณีเกษตรกรประสงค์จะขอซื้อโคหรือกระบือของธนาคารโค-กระบือ รวมทั้งลูกโคหรือลูกกระบือ ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารโค-กระบือ

ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานผลให้ ธคก. กรมปศุสัตว์ เพื่อจำหน่ายทะเบียนต่อไป

ข้อ ๔๑ กรณีโคหรือกระบือของ ธคก. ตายหรือสูญหาย อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติต่างๆ (อุทกภัย, วัตภัย, ไฟป่า, ไฟไหม้ป่า, ภาวะอากาศหนาวจัดหรือร้อนจัด และอื่นๆ) ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย แจ้งเหตุให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบโดยด่วน และให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๒๗ ของระเบียบนี้โดยอนุโลม

บทที่ ๓

ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการทางวินัย

กระบวนการดำเนินการทางวินัย เป็นการดำเนินการทางปกครองที่มีกฎหมายบัญญัติขั้นตอนในการดำเนินการเอาไว้อย่างชัดเจน ผู้ขอรับการประเมินจะต้องดำเนินการให้อยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการสำคัญอาจนำไปสู่การออก “คำสั่งลงโทษทางวินัย” แก่ผู้กระทำผิดวินัย ดังนั้น จึงต้องดำเนินการให้ถูกต้องและครบถ้วนทุกขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ มิฉะนั้นคำสั่งลงโทษทางวินัยอาจเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่อาจถูกยกเลิกหรือเพิกถอนได้ในที่สุด

๑. ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย

๑. การตั้งเรื่องกล่าวหาและข้อกล่าวหา เมื่อมีการกล่าวหา หรือร้องเรียนกล่าวโทษ หรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีการกระทำที่เป็นความผิดวินัยตามที่กำหนดไว้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้น มีหน้าที่ต้องรายงานตามลำดับชั้นให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ทราบโดยเร็ว มีกรณีดังต่อไปนี้

๑.๑ มีการกล่าวหาเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียด

(๑) ระบุชื่อของผู้กล่าวหา และลงลายมือชื่อผู้กล่าวหา

(๒) ระบุชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา หรือข้อเท็จจริงที่เพียงพอให้ทราบว่าเป็นการกล่าวหาข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด

(๓) ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ เพียงพอที่จะเข้าใจได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย หรือแสดงพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสืบสวนสอบสวนต่อไปได้

(๔) ผู้กล่าวหาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

๑.๒ การกล่าวหาด้วยวาจา และผู้บังคับบัญชาผู้ได้รับฟังการกล่าวหาจัดให้มีการจัดทำบันทึกการกล่าวหาเป็นหนังสือ มีรายละเอียดปรากฏเพียงพอที่จะทราบว่ากล่าวหาข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด และผู้กล่าวหาต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

๑.๓ การกล่าวหาที่ไม่ได้ระบุชื่อผู้กล่าวหา ไม่ได้ลงลายมือชื่อผู้กล่าวหา แต่ระบุชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา หรือข้อเท็จจริงที่ปรากฏนั้นเพียงพอที่จะทราบว่ากล่าวหาข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดและข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์นั้นเพียงพอที่จะสืบสวนสอบสวนต่อไปได้

๑.๔ มีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำผิดวินัย หรือมีมูลกรณีปรากฏต่อผู้บังคับบัญชา (ตรวจพบ) ว่ามีการกระทำผิดวินัย ได้แก่ บัตรสนเท่ห์ ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นแจ้งมา เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นต้น และมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสืบสวนสอบสวนต่อไปได้

ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ทราบโดยเร็ว และผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเร็วด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

๒. การสืบสวนทางวินัย คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดแห่งกรณีที่จะดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการ การสืบสวนจะดำเนินการสืบสวนโดยเปิดเผยหรือโดยทางลับก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเสียหาย หรือความร้ายแรงแห่งกรณี หากสืบสวนแล้ว

เห็นว่าเป็นกรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยก็ให้ยุติเรื่อง แต่ถ้าในกรณีที่เห็นว่าเป็นกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย หรือมีพยานหลักฐานในเบื้องต้น หรือกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งก็ให้ดำเนินการสืบสวนให้ได้ความจริงตามมาตรา ๙๒ (กรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง) หรือมาตรา ๙๓ (กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ แล้วแต่กรณี และเมื่อได้ดำเนินการสืบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุต้องพิจารณาว่า กรณีดังกล่าวมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ามีการกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่าเป็นกรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยก็ให้ยุติเรื่อง แต่ถ้าเห็นว่าเป็นกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการผู้ใดกระทำผิดวินัย จึงต้องพิจารณาต่อไปว่า การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

๓. การสอบสวนทางวินัย หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานหรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่กำลังกล่าวหา หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาให้ได้ความจริงและยุติธรรม เพื่อที่จะพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ หากกระทำผิดจริงก็จะได้พิจารณาลงโทษผู้กระทำผิด หรือยุติเรื่องกรณีไม่ได้กระทำผิด

ทั้งนี้ กรณีผลการสืบสวนปรากฏว่ามีมูล แต่ความผิดนั้นไม่ใช่เป็นกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาจะสั่งลงโทษตามควรแก่กรณี โดยไม่ต้องคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

จากผลการสืบสวนในเรื่องที่ผู้ขอประเมินได้เสนอผลงานปรากฏว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรง อธิบดีกรมบุคคล ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรงกับผู้ถูกกล่าวหา ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสอบสวนทางวินัย เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่กำลังกล่าวหาหรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหา เพื่อจะพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ ถ้ากระทำผิดจริงก็จะได้ลงโทษผู้กระทำผิดนั้น แต่ถ้าหากไม่ได้กระทำผิดก็สั่งยุติเรื่อง

คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยประธานกรรมการ กรรมการอีกสองคน และให้มีผู้ช่วยเลขานุการอีกหนึ่งคน โดยผู้ขอรับการประเมิน ได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการและเลขานุการ ซึ่งในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรรมการสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนิติกรหรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมายหรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยหรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัย โดยในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาเรื่องที่กำลังกล่าวหาชื่อประธานกรรมการ ชื่อกรรมการ ชื่อกรรมการและเลขานุการ และชื่อของผู้ช่วยเลขานุการไว้ในคำสั่งนั้นด้วย(ถ้ามี) พร้อมทั้งส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาให้ประธานกรรมการลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่ได้รับ และส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้กรรมการทราบเป็นรายบุคคล เก็บรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน ทั้งนี้ การสอบสวนวินัยในครั้งนี้ ต้องแล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการสอบสวนได้ประชุมครั้งแรก และขยายได้ไม่เกินครั้งละ ๖๐ วัน แต่หากไม่แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ต้องรายงานให้ อ.ก.พ. กระทรวงทราบ เพื่อเร่งรัดการสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

คณะกรรมการสอบสวนอาจถูกคัดค้านได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อผู้สั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบ หากมีกรณีตามข้อ ๒๒ ของกฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ได้แก่ เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรสของผู้กล่าวหา เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ถูกกล่าวหาหรือกับคู่หมั้นหรือคู่สมรสของผู้ถูกกล่าวหา เป็นผู้ที่มีเหตุอื่น ซึ่งมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การสอบสวนไม่เป็นกลางหรือเสียความเป็นธรรม เป็นต้น โดยต้องแสดงข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านด้วย

๓. การกำหนดประเด็นและวางแนวทางการสอบสวน และการรวบรวมพยานหลักฐาน

เมื่อประธานกรรมการ ได้รับสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาแล้ว ได้ทำการเรียกให้มีการประชุมคณะกรรมการสอบสวนครั้งแรกภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับทราบ^๗ เพื่อกำหนดประเด็นและวางแนวทางการสอบสวน และการรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องดังกล่าว โดยวางแนวทางการดำเนินการทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาใน ๒ กรณีคือ

๑. การสอบสวนความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

๒. การสอบสวนความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ซึ่งการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงเป็นกระบวนการตรวจพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่

คณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณากำหนดประเด็นและแนวทางการสอบสวน และการรวบรวมพยานหลักฐาน ดังนี้

ก. กำหนดประเด็นสอบสวน

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีขั้นตอนการดำเนินโครงการอย่างไรเจ้าหน้าที่ผู้ใด ตำแหน่งอะไร เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ และผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่เกี่ยวข้องอย่างไร

๒. การดำเนินการเกี่ยวกับโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีการติดตามตรวจสอบ และจัดทำทะเบียนสัตว์ให้เป็นปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

๓. การดำเนินการตามสัญญาเกี่ยวกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีการดำเนินการอย่างไร และมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมดจำนวนกี่ราย

๔. ผู้ถูกกล่าวหาหมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปเรียกเงินจากเกษตรกร จำนวน ๓๘๐,๐๐๐ บาท นั้นเป็นเงินค่าอะไร เก็บมาเพื่อการใด และมีการดำเนินการอย่างไร

๕. เหตุใดจึงปรากฏตามหลักฐานการนำเงินส่งเงินเพียง ๒๗๖,๔๐๐ บาท ส่วนที่ขาดหายไป ผู้ถูกกล่าวหา ทำอะไรหรือไม่ อย่างไร และดำเนินการอย่างไร

๖. พฤติการณ์ดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

^๗ กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๒๗

โดยทุจริตหรือไม่ อย่างไรหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการหรือไม่ อย่างไร

ข. การวางแผนทางการสอบสวนก็เพื่อให้ทราบว่าการสอบสวนนั้นมีข้อกล่าวหาเกี่ยวกับเรื่องอะไร อย่างไร เป็นความผิดในกรณีใด และตามบทกฎหมายมาตราใด สอบพยานคนใดบ้าง ตลอดจนการสอบสวนพยานเอกสาร พยานวัตถุ ซึ่งจะมีแนวทางที่แตกต่างกัน ได้แก่

๑. การสอบสวนผู้กล่าวหาว่ามีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ พฤติกรรมของผู้ถูกกล่าวหาเป็นอย่างไร มีรายละเอียดและวิธีการกระทำผิดอย่างไร มีอะไรที่เป็นพยานหลักฐานยืนยันมีผู้ใคร่รู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด กระทำผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร

๒. การสอบสวนพยานบุคคล ทั้งประจักษ์พยาน คือ บุคคลผู้รู้เหตุการณ์ด้วยตนเอง และพยานแวดล้อม เช่น ผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์

๓. การสอบสวนพยานเอกสาร/พยานวัตถุ เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อยืนยันพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

ค. การรวบรวมพยานหลักฐาน คือ การรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา การตรวจสอบพยานเอกสาร หรือวัตถุพยานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

๑. พยานบุคคลโดยการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา พยานเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

๒. พยานเอกสารเช่น สัญญาธนาคารโค-กระบือ ของเกษตรกร แบบรายงานลูกเกิด เอกสารการส่งมอบเงิน-รับเงินจากเกษตรกร กรณีเอกสารไม่ใช้ต้นฉบับ ต้องมีการรับรองจากผู้รับผิดชอบ รับรองว่าเป็นสำเนาถูกต้อง ซึ่งการนำเอกสารหรือวัตถุมาใช้เป็นพยานในสำนวนการสอบสวน ซึ่งต้องจัดให้มีการบันทึกไว้ด้วยว่าได้มาอย่างไรจากผู้ใดและเมื่อใดและควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบและลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากไม่สามารถหาต้นฉบับเอกสารได้เพราะสูญหาย หรือถูกทำลายหรือโดยเหตุประการอื่น คณะกรรมการสอบสวนจะสืบจากสำเนาเอกสารหรือพยานบุคคลแทน

๔. การดำเนินการสอบสวนทางวินัย

เมื่อได้วางแผนทางการสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว คณะกรรมการสอบสวนได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้^๘

๑. รวบรวมข้อเท็จจริงข้อกฎหมายและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
๒. แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา
๓. ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงพยานหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา
๔. พิจารณาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน
๕. ทำรายงานการสอบสวนพร้อมความเห็นเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๑. รวบรวมข้อเท็จจริงข้อกฎหมายและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งพยานเอกสาร พยานบุคคล หรือพยานวัตถุที่เห็นว่าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนโดยไม่รับฟังแต่เพียงข้ออ้างหรือพยานหลักฐานของผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาโดยสรุปดังนี้

๑.๑ พยานเอกสาร ได้แก่

- สัญญาการให้บริการโคหรือกระบือ ประเภทการให้ยืมเพื่อการผลิต

^๘ กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๒๘

- ทะเบียนสัตว์ของโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ประเภทสัญญาเยี่ยมเพื่อการผลิต ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับมูลค่าของสัตว์ วันที่รับมอบสัตว์ หมายเลขสัตว์ เลขที่สัญญาการจำหน่าย รายชื่อเกษตรกร เป็นต้น

- สำเนาใบเสร็จรับเงิน ธคก.

- ใบรับฝากเงินของบัญชีธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ การนำเอกสารมาใช้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนคณะกรรมการสอบสวนจะจัดให้มีการบันทึกไว้ด้วยว่าได้มาเมื่อใดอย่างไร และจากผู้ใด

๑.๒ พยานบุคคล โดยการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหาและพยาน ซึ่งมีทั้งข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการตามโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ และเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ที่เป็นพยานปากสำคัญ ดังนี้

เจ้าหน้าที่สัตวบาล เป็นพยานบุคคลปากสำคัญที่เป็นผู้ที่ได้รับคำสั่งจากผู้ถูกกล่าวหา ให้ถ้อยคำพอสสรุปได้ว่า ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกกล่าวหาให้เข้าไปรับเงินจากเกษตรกรในท้องที่ที่ผิดสัญญา ตามโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยผู้ถูกกล่าวหาแจ้งว่าติดราชการอื่น จึงไม่ได้เดินทางไปด้วย ซึ่งพบว่ามิใช่เกษตรกรมารออยู่แล้วพร้อมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้าน จึงได้รับเงินจากเกษตรกรจำนวน ๓๘ ราย รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๓๘๐,๐๐๐ บาท ให้เกษตรกรลงชื่อในเอกสารแบบคำขอซื้อสัตว์ของโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ไว้เป็นหลักฐาน และเมื่อได้รับเงินจากเกษตรกรแล้ว เจ้าหน้าที่ได้นำเงิน จำนวน ๓๘๐,๐๐๐ บาท ส่งให้กับผู้ถูกกล่าวหาโดยได้ทำหลักฐานการรับมอบเงินจำนวนดังกล่าวเป็นบันทึกลงนามระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ถูกกล่าวหา และมีสัตวแพทย์ชำนาญงานของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเป็นพยานเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น จำนวน ๓๘๐,๐๐๐ บาท (สามแสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ให้ถ้อยคำพอสสรุปได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหา ได้เรียกประชุม เพื่อติดตามโครงการ และได้แจ้งในที่ประชุมแก่เกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาว่าจะต้องขอใช้ตามสัญญา เป็นจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน) ซึ่งเกษตรกรได้แจ้งว่า เหตุที่ทำให้ผิดสัญญา เนื่องจาก โคที่ได้รับมานั้น ไม่แข็งแรง สุขภาพ บางตัวป่วย และตายไป โคบางส่วนเลี้ยงไม่โต จึงได้ขายไปในราคาถูก และต่ำกว่าสัญญาที่ทำไว้กับโครงการ เนื่องจากในขณะนั้นโคมีราคาซื้อขายถูก เกษตรกรจึงเจรจาท่องรองกับผู้ถูกกล่าวหาในที่ประชุม ขอขอใช้เงินในราคา ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) จึงเป็นข้อยุติในที่ประชุมเกษตรกร และนัดให้เจ้าหน้าที่มารับเงิน หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ ประมาณเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ และหลังจากนั้นประมาณ ๒-๓ เดือน ผู้ถูกกล่าวหาได้นำเงินมาคืนให้ บางคนได้รับเต็มจำนวน บางคนได้รับคืนบางส่วน ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาได้แจ้งให้เกษตรกรทราบว่า มีเกษตรกรได้รับอนุมัติให้จำหน่ายได้บางส่วน เกษตรกรบางส่วนไม่ได้รับอนุมัติ

ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำว่า พอสสรุปได้ว่า ได้เข้าไปดำเนินการตามโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ตามที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสั่งการ เพื่อติดตามและรายงานผลการดำเนินการของโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ได้รับทราบจากผู้ใหญ่บ้านว่าเกษตรกรบางส่วนได้ขายโคไป จึงได้เข้าไปประชุมชี้แจงพร้อมเจ้าหน้าที่ให้แก่เกษตรกรโดยนัดที่วัดและพูดคุยกับเกษตรกรเพื่อแก้ปัญหา โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สัตวบาลชี้แจงสัญญาเยี่ยมโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ โดยไม่ได้อ่านระเบียบให้เกษตรกรฟัง ชี้แจงให้เกษตรกรทราบว่า โค-กระบือ ของหมู่บ้านจะครบกำหนด ๕ ปี ตามสัญญา แต่ยังไม่มีการดำเนินการคืนลูกโคตัวแรก โดยเกษตรกรได้แจ้งว่าโคที่ได้รับมานั้น ไม่แข็งแรง สุขภาพ บางตัวป่วย เลี้ยงไม่โตจึงขายไป บางตัวได้ตายไป ผู้ถูกกล่าวหาจึงแจ้งว่าจะต้องขอใช้ตามสัญญาโครงการ เป็นจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน) ซึ่งเกษตรกรได้แจ้งว่า ได้ขาย

ไปในราคาถูกและต่ำกว่าสัญญาที่ทำกันไว้กับทางธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ เนื่องจากโคในขณะนั้นมีราคาถูก เกษตรกรจึงเจรจาต่อรองกับผู้ถูกกล่าวหาขอส่งสดใช้เงิน ในราคา ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) จึงเป็นข้อยุติในที่ประชุม และเกษตรกรได้นัดให้เจ้าหน้าที่มารับเงินประมาณเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ

วิธีการสอบปากคำพยานและผู้ถูกกล่าวหา

ในการสอบปากคำพยานหรือผู้ถูกกล่าวหาจะสอบปากคำคราวละหนึ่งคนต่อหน้า คณะกรรมการสอบสวนและจะมีการบันทึกถ้อยคำของผู้ให้ถ้อยคำไว้ตามแบบที่กำหนดโดยมีกรรมการสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดจึงจะทำการสอบปากคำได้และแจ้งให้พยานทราบว่ากรรมการสอบสวนมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาการให้ถ้อยคำ อันเป็นที่อาจเป็นความผิดตามกฎหมาย แล้วให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านหรืออ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟัง แล้วให้ผู้ให้ถ้อยคำ ผู้บันทึกถ้อยคำ และกรรมการสอบสวนซึ่งอยู่ร่วมในการสอบปากคำลงลายมือชื่อในบันทึกถ้อยคำนั้นไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ การสอบปากคำจะห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบปากคำ เว้นแต่เป็นบุคคลซึ่งกรรมการสอบสวนอนุญาตให้อยู่ในที่สอบสวนเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน หรือเป็นทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหาตามที่กรรมการสอบสวนเห็นสมควรให้เข้ามาในการสอบปากคำผู้ถูกกล่าวหา^๙ เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา

๒. แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา^{๑๐} และทำความเข้าใจกับผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยในเรื่องที่สอบสวนหรือไม่ โดยมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมด ซึ่งผลการพิจารณาเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยในเรื่องที่สอบสวน

คณะกรรมการสอบสวนได้จัดทำบันทึกการแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาตามแบบที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด^{๑๑} (แบบ ดว. ๕) ขึ้นสองฉบับ อธิบายรายละเอียดข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งการกระทำที่อ้างว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิด ว่าได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร เป็นความผิดวินัยในกรณีใด ภายในขอบเขตของเรื่องที่กล่าวหา โดยระบุชื่อพยานด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจน ไม่คลุมเครือ และไม่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาหลงข้อต่อสู้ และมีหนังสือเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยได้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังส่วนราชการที่ผู้ถูกกล่าวหาสังกัดอยู่ เนื่องจากเป็นที่อยู่ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันส่ง และผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้คัดค้านตามเวลาที่กฎหมายกำหนดจึงได้เก็บหลักฐานการรับหนังสือรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน

เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้มาพบคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ผู้ขอรับการประเมินในฐานะคณะกรรมการและเลขานุการได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร รวมทั้งแจ้งด้วยว่าในการสอบสวนนี้ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตลอดจนสิทธิที่จะให้ถ้อยคำ

^๙ กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๓๒

^{๑๐} กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๓๘

^{๑๑} กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๔๐

หรือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือ สิทธิที่จะแสดงพยานหลักฐานหรือจะอ้างพยานหลักฐานใดๆ สรุปรุได้ดังนี้

๑. ผู้ถูกกล่าวหา ปฏิบัติงานในฐานะปศุสัตว์อำเภอ ซึ่งในพื้นที่ของผู้ถูกกล่าวหา มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ธคก. ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ และได้รับสัตว์ของโครงการไว้ตามสัญญา การให้ยืมเพื่อการผลิต จำนวน ๕๐ ตัว ผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ

๑.๑ จัดทำทะเบียนสัตว์ของ ธคก. และติดตามดูแลสุขภาพโค-กระบือ โดยสม่ำเสมอ รวมทั้งการป้องกันโรคสัตว์ตามระยะเวลาที่จำเป็น ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการ โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งเป็นระเบียบที่บังคับใช้ อยู่ในขณะนั้น และมีหน้าที่ในการดำเนินการจำหน่ายพัสดุ-ครุภัณฑ์ในพื้นที่ความรับผิดชอบตามคำสั่ง ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด แต่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าโคของเกษตรกรที่ให้ยืมไปมีอาการป่วย ไม่แข็งแรงมาตั้งแต่ต้น โดยได้มีการเจาะเลือดโคส่งตรวจที่ศูนย์ชันสูตรโรคสัตว์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง ๕๐ ตัว ผลปรากฏว่าโคป่วยเป็นพยาธิในเม็ดเลือด แม้ได้ทำการรักษาแต่อาการไม่ดีขึ้น และตายลง แต่ผู้ถูกกล่าวหา ก็ไม่ได้รายงานให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหมวด ๔ ว่าด้วยการขอจำหน่ายสัตว์ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติไม่สอดคล้องกับระเบียบ กรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ เป็นความผิดวินัยกรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

๑.๒ คณะกรรมการสอบสวนพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับสัตว์ ของโครงการได้ขายโคไปในราคาต่ำกว่ามูลค่าในสัญญา และไม่นำเงินที่ขายได้ส่ง ธคก. ตามระเบียบ กรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๙ ซึ่งวางหลักเกณฑ์ของเรื่อง การให้ยืมเพื่อการผลิต ไว้โดยมีเงื่อนไขว่า เมื่อลูกโค หรือลูกกระบือตัวแรกมีอายุครบ ๒ ปีแล้ว ให้เกษตรกรผู้ยืมส่งลูกโคหรือลูกกระบือนั้นคืน ธคก. เพื่อให้ ปศุสัตว์จังหวัดนำไปให้บริการแก่เกษตรกรรายอื่น หรือจำหน่ายเพื่อนำเงินส่ง ธคก. ส่วนลูกโค หรือลูกกระบือที่เกิดใหม่ในลำดับถัดไป จะตกเป็นของเกษตรกรผู้ยืม เมื่อสัญญา ยืมมีอายุครบ ๕ ปี ให้แม่โคหรือแม่กระบือดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรผู้ยืม พร้อมลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดใหม่ ในลำดับที่ ๒,๓,๔, ... ดังนั้น จึงถือว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้ทำผิดสัญญาและต้องชดใช้เงินคืน ให้กับโครงการ ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหา ได้มีการดำเนินการ กับเกษตรกรที่ผิดสัญญา แต่อย่างใด

๒. ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตภาครัฐ (ศปท.) สำนักงานป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ทุจริตเงินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ โดยนำโค-กระบือ ของโครงการไปจำหน่ายได้เงินประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท แต่นำส่งคลังเพียง จำนวน ๖,๐๐๐ บาท และหากประชาชนต้องการโค-กระบือ ของโครงการไปเลี้ยง จะต้องนำเงินมามอบให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา ก่อน จึงจะสามารถนำโค-กระบือ ของโครงการไปเลี้ยงได้ พฤติการณ์ดังกล่าวเข้าข่ายเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยมีขอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยทุจริต ซึ่งผลการสอบสวนข้อเท็จจริง พบว่า ผู้ถูกกล่าวหา ได้ออกไปดำเนินการตามหนังสือสั่งการ ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ที่ให้ดำเนินการเกี่ยวกับการรายงานลูกเกิด การขอรับสัตว์ใหม่ การขออนุมัติ จำหน่ายสัตว์ และการจัดทำบัญชีสัตว์ ในโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ปรากฏว่า โคของเกษตรกรที่ได้รับไปจากโครงการได้ตายไป และบางส่วนมีอาการป่วย เกษตรกรที่เลี้ยงโค

ของโครงการ จึงทำการขายโคไปในราคาตัวละ ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท ไม่เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ และผู้ถูกกล่าวหา ได้แนะนำเกษตรกรให้แจ้งเกิดลูกโคเป็นเพศผู้ เพื่อขอจำหน่ายและส่งเงินให้กับโครงการ โดยให้เกษตรกรส่งเงินชดใช้รายละประมาณ ๔,๐๐๐ - ๖,๐๐๐ บาท ซึ่งเกษตรกรตกลงแล้วเฉลี่ยที่จะจ่ายเงิน ตัวละ ๑๐,๐๐๐ บาท และผู้ถูกกล่าวหาได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ให้เข้าไปรับเงินจากเกษตรกรในห้องที่ที่ผิดสัญญาจำนวน ๓๘ ราย รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๓๘๐,๐๐๐ บาท ตามแบบคำขอซื้อสัตว์ของโครงการธนาคารโค-กระบือ แต่ผู้ถูกกล่าวหา ได้ทำหนังสือถึงสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอส่งรายงานการขายลูกโค-กระบือ จากเกษตรกรขอซื้อไว้จำนวน ๒๐ ตัว เป็นเงินจำนวน ๑๐๓,๖๐๐ บาท (หนึ่งแสนสามพันหกร้อยบาทถ้วน) โดยปกปิดข้อความรายละเอียดลูกโค พฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นความผิดวินัยฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งการรายงานโดยปกปิดข้อความที่ควรต้องแจ้ง

๓. พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ได้แก่ พยานเอกสาร จากรายงานลูกสัตว์เกิดแบบแสดงความจำนงขอรับสัตว์โครงการธนาคารโค-กระบือของเกษตรกร หลักฐานสำเนาใบเสร็จรับเงิน ธคก. ที่สอดคล้องกับใบรับฝากเงินของบัญชีธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีการออกใบเสร็จและนำฝากเงินเข้าบัญชีธนาคาร จำนวน ๑๐๓,๖๐๐ บาท ทะเบียนสัตว์ รายงานการขายลูกโค-กระบือ และพยานบุคคล ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ข้าราชการและลูกจ้าง

เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว คณะกรรมการสอบสวนได้ให้ผู้ถูกกล่าวหา ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งวันเดือนปีในบันทึกนั้น มีประธานกรรมการและกรรมการอีกหนึ่งคนลงลายมือชื่อในบันทึก แล้วมอบบันทึกนั้นให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับ และอีกฉบับหนึ่งเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน และเมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว ได้สอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดหรือไม่ อย่างไร^{๑๒} ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาผู้ถูกกล่าวหาได้ให้การปฏิเสธ คณะกรรมการสอบสวนจึงดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาต่อไป

๓. ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงพยานหลักฐาน

คณะกรรมการได้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือ สิทธิที่จะแสดงพยานหลักฐานหรือจะอ้างพยานหลักฐานเพื่อขอให้เรียกพยานหลักฐานนั้นมาได้ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงพยานหลักฐาน แก่ข้อกล่าวหา เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสต่อสู้ตามข้อกล่าวหาได้อย่างเต็มที่ เพื่อนำมาหักล้างข้อที่กล่าวหาเมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ถ้อยคำและอ้างเอกสาร ผู้ขอรับการประเมินก็จะเก็บรวบรวมไว้ประกอบในสำนวนการสอบสวน ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบ ดว. ๔ ที่กฎ ก.พ.กำหนดไว้ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงไว้ว่า

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจึงได้มีหนังสือถึงปศุสัตว์เขต เพื่อขออนุมัติตามที่ผู้ถูกกล่าวหาเสนอมา ซึ่งสำนักงานปศุสัตว์เขต ได้พิจารณาอนุมัติให้จำหน่ายลูกโค-กระบือ เพศผู้ออกจากบัญชี ตัวที่ ๑ จำนวน ๒๐ ตัว ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๓๑ โดยก่อนที่จะอนุมัติให้จำหน่ายลูกโคออกจากบัญชี ได้มีหนังสือสั่งการให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดดำเนินการปฏิบัติดังนี้

๑. รายงานลูกสัตว์ ธคก. เกิด ในพื้นที่รับผิดชอบ ทุกๆ วันที่ ๒๐ ของเดือน
๒. การขอรับสัตว์โครงการธนาคารโค-กระบือฯ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในพื้นที่อำเภอ/จังหวัดพิจารณาเตรียมความพร้อมของเกษตรกรให้เรียบร้อย แล้วจึงประสานงานขอรับสัตว์

^{๑๒} กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๔๕

กับสำนักงานปศุสัตว์เขต เท่านั้น โดยการทำหนังสือขออนุมัติฯ พร้อมแนบหลักฐาน แบบแสดงความจำนงของเกษตรกร สำเนารายงานการประชุมของเกษตรกร (กรณีเป็นกลุ่ม) เพื่อประกอบการพิจารณา ดำเนินการขอรับสัตว์จากกลุ่มกองงานพระราชดำริและกิจการพิเศษ

๓. การขออนุมัติจำหน่ายสัตว์ ธคก. (กรณีปกติ)

(๑) การขออนุมัติจำหน่ายลูกสัตว์ เพศผู้หรือเพศเมีย ตัวที่ ๑ ให้ถือปฏิบัติ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการ ธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ หมวด ๔ ข้อ ๓๐ โดยใช้ราคาประเมินการขายโค-กระบือ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อจำหน่ายราคาปศุสัตว์ ฉบับที่เป็นปัจจุบัน ตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่องบัญชีราคาจำหน่ายสัตว์คัดออกโค-กระบือ พ.ศ.๒๕๕๖ และชี้แจงเหตุผลอันควรแก่การขอจำหน่าย

(๒) การขออนุมัติจำหน่ายสัตว์ซึ่งตายให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๕๖ พร้อมแนบสำเนาภาพถ่ายสัตว์ที่ตายและหรือภาพการฝังซากมาด้วย และหากสงสัยว่าสัตว์ตายจากโรค ที่อาจมีการติดต่อหรือโรคที่มีความรุนแรงให้เกิดวิกาล (สภาวะการเกิดโรค) ส่งตรวจมายังศูนย์วิจัย และพัฒนาการสัตว์แพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

๔. กรณีบัญชีสัตว์ ธคก. ไม่เป็นปัจจุบัน หรือแก้ไขปัญหาสัญญาเก่าที่ค้างในบัญชี/สัญญาที่ไม่มีตัวสัตว์ เพื่อสะดวกต่อการควบคุม ออกติดตามแก้ไขปัญหาต่างๆ และการพิจารณาอนุมัติ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ปฏิบัติดังนี้

๔.๑ สรุปรายชื่อสัตว์ที่มีปัญหาในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ เป็นรายอำเภอ

๔.๒ สรุปรายแนวทางการแก้ไขปัญหาคือรายตัวสัตว์

๔.๓ กำหนดกรอบระยะเวลาแล้วเสร็จของการดำเนินงานแก้ไขปัญหา

๕. การขออนุมัติจำหน่ายสัตว์ ธคก. กรณีแก้ไขปัญหาสัญญาเก่าที่ค้างในบัญชี/สัญญาที่ไม่มีตัว ทั้งนี้ ในกรณีบัญชีสัตว์ ธคก. ไม่เป็นปัจจุบัน หรือแก้ไขปัญหาสัญญาเก่าที่ค้างในบัญชี/สัญญาที่ไม่มีตัวสัตว์ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานและขอความเห็นชอบในการ ดำเนินการแก้ไขปัญหามา ให้สำนักงานปศุสัตว์เขต ทราบและพิจารณา ภายในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๗ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด จึงได้มีหนังสือเวียนถึงปศุสัตว์อำเภอเพื่อแจ้งให้ดำเนินการตามหนังสือสั่งการ ดังกล่าว

ผู้ถูกกล่าวหา จึงได้ออกไปดำเนินการตามหนังสือสั่งการของปศุสัตว์เขต ซึ่งในพื้นที่ รับผิดชอบของผู้ถูกกล่าวหา มีจำนวนสัตว์ในโครงการตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ จนถึงปี ๒๕๕๓ ประมาณ ๙๐๐ ตัว และมีจำนวน ๑๒๐ ตัว ที่ยังคงค้างอยู่ในทะเบียนสัตว์ของโครงการ โดยเป็นสัตว์ของเก่าที่ค้างในทะเบียน ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ ถึงปี ๒๕๕๐ ปัจจุบันยังมีการติดตามแก้ไขปัญหาดังกล่าว

เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๐ มีเกษตรกรที่ได้รับโคของโครงการ จำนวน ๖๐ ราย หลังจากรับมอบแล้วในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๐ โคมีอาการป่วยและตายไป ๒ ตัว โดยมีอาการผอมซีดเขียว ถ่ายเหลว กินหญ้าได้น้อยลง ประกอบกับเป็นฤดูฝน ผู้ถูกกล่าวหาจึงได้ให้สัตวแพทย์ไปทำการรักษา อาการของสัตว์ที่ป่วย แต่สัตว์เริ่มป่วยมากขึ้น จึงได้แจ้งไปยังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ให้มาทำการรักษา และเจาะเลือดไปตรวจที่ศูนย์ชันสูตรโรคสัตว์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลปรากฏว่าโคเป็นพยาธิในเม็ด เลือดเกือบทั้ง ๖๐ ตัว จึงระดมเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ไปทำการรักษาโดยใช้ยา belanil และยาบำรุงสัตว์ หยุดตายและเริ่มอาการดีขึ้นและก็หายตามปกติ

เกษตรกรที่ยังคงเลี้ยงโคของโครงการ ไม่อยากจะเลี้ยงโคต่อไปเพราะโคที่ได้รับ มีสุขภาพไม่แข็งแรง ผอม ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย และโคไม่สามารถให้ลูกได้ จึงทำการขายโคไปก่อนจะสิ้นสุด สัญญาตามโครงการ ราคาตัวละประมาณ ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นราคาที่ต่ำกว่ามูลค่าในสัญญา

และไม่ได้นำเงินที่ขายได้ส่งคืนให้แก่ ธคก. เนื่องจากไม่มีความเข้าใจในระเบียบหรือขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางของ ธคก. เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ถูกกล่าวหาจึงได้เข้าประชุมชี้แจงกับเกษตรกรเนื่องจากเกษตรกรทำผิดเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา โดยได้ชี้แจงว่าให้เกษตรกรทราบว่า โค-กระปือของเกษตรกรตามสัญญาการให้ยืมเพื่อการผลิต สัญญาจะครบกำหนด ๕ ปี แล้วแต่ยังไม่มีการดำเนินการคืนลูกโคตัวแรก และมีเกษตรกรบางส่วนได้ขายโคไป โดยไม่แจ้งให้กับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอให้ทราบ จึงแจ้งให้ชุดใช้เงินคืนให้กับ ธคก. ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา คือราคาตัวละ ๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งเกษตรกรได้แจ้งว่า ได้ขายไปในราคาถูกและต่ำกว่าสัญญาที่กำหนดไว้กับทาง ธคก. เนื่องจากโคขณะนั้นมีราคาถูก และเกษตรกรต้องรอส่งเงินในราคา ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) และเพื่อแก้ไขปัญหาก็ให้เกษตรกร จึงให้เกษตรกรแจ้งเกิดลูกโคเป็นเพศผู้เพื่อที่จะจำหน่ายและส่งเงินให้กับ จึงเป็นที่ยุติในที่ประชุม และนัดให้เจ้าหน้าที่มารับเงินประมาณเดือนมีนาคม ๒๕๕๖ หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ โดยได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเป็นผู้ทำหน้าที่เก็บเงินจากเกษตรกรและนำส่งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทั้งหมดด้วยตนเอง ซึ่งต่อมาผู้ถูกกล่าวหาได้มีหนังสือถึงสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอส่งรายงานการขาย เป็นลูกโค-กระปือ เป็นเงินจำนวน ๑๐๓,๖๐๐ บาท (หนึ่งแสนสามพันหกร้อยบาทถ้วน) และได้เสนอการจำหน่ายลูกโค อีกหลายครั้ง โดยอยู่ในระหว่างการพิจารณาอนุมัติจากสำนักงานปศุสัตว์เขต แต่เนื่องจากได้มีหนังสือกล่าวหาเรื่องเรียน ผู้ถูกกล่าวหาจึงได้ชะลอการจำหน่ายลูกโคไว้ชั่วคราว จนกว่าการสอบสวนจะแล้วเสร็จ และได้รวบรวมเงินที่ยังไม่สามารถขอจำหน่ายคืนให้กับเกษตรกรไปเต็มจำนวน และสำหรับรายที่จำหน่ายไปแล้วแต่เก็บเงินเกินมา ก็ได้คืนให้กับเกษตรกรครบตามจำนวนที่เก็บไป ส่วนต่างที่เหลือได้เฉลี่ยใส่สัตว์ตัวที่ตายและตัวที่เกษตรกรขายไปแล้วไม่สามารถเก็บเงินได้

๔. พิจารณาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยาน หลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน เพื่อพิจารณาทำความเข้าใจว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยในเรื่องที่สอบสวนหรือไม่ ซึ่งการประชุมดังกล่าวมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดและไม่น้อยกว่า ๓ คน การประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีประธานกรรมการอยู่ร่วมด้วยแต่ในกรณีจำเป็นที่ประธานกรรมการไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทน การลงมติที่ประชุมคณะกรรมการสอบสวนให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

คณะกรรมการสอบสวนได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ได้ปรับเข้ากับข้อกฎหมาย โดยละเอียดทุกแง่มุม สรุปได้ว่าพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้มีเจตนาโดยทุจริตที่จะแสวงหาผลประโยชน์โดยมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง จึงไม่มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา ๘๕(๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ แต่เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาไม่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของทางราชการ ตามมาตรา ๘๒(๒) และผู้ถูกกล่าวหา ยังได้รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา โดยปกปิดข้อความร้ายละเอียดลูกโค ซึ่งไม่ตรงต่อความเป็นจริง ตามมาตรา ๘๓(๑) ซึ่งทั้งสองกรณีเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มีความเห็นสมควรลงโทษผู้ถูก

กล่าวหา ซึ่งโทษสำหรับกรณีที่ข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงที่ผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ มีอำนาจสั่งลงโทษได้^{๑๓} มีดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน

(๓) ลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ

ผลการประชุมคณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นลงโทษตัดเงินเดือนผู้ถูกกล่าวหา ในอัตราร้อยละ ๔ ของเดือน เป็นระยะเวลา ๓ เดือน ตามมาตรา ๙๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบข้อ ๖๗ (๒) หมวด ๖ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖

๕. การทำรายงานการสอบสวน พร้อมความเห็นเสนอต่ออธิบดีกรมปศุสัตว์ (ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน) คณะกรรมการสอบสวน ได้จัดทำรายงานการสอบสวน (ด.ว.๖) รายงานข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และการเสนอความเห็นในเรื่องที่สอบสวนประกอบการพิจารณาการวินิจฉัยเสนอต่ออธิบดีกรมปศุสัตว์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่สนับสนุนหรือหักล้างข้อกล่าวหา
- วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐาน
- ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวน

ในรายงานการสอบสวน กรรมการสอบสวนทุกคนรวมทั้งประธานกรรมการจะต้องลงลายมือชื่อกำกับไว้ในรายงานการสอบสวนด้วยทุกหน้า ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์ เห็นชอบลงโทษตัดเงินเดือนผู้ถูกกล่าวหา ในอัตราร้อยละ ๔ ของเดือน เป็นระยะเวลาสามเดือน ตามมาตรา ๙๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบข้อ ๖๗ (๒) หมวด ๖ ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ และได้มีคำสั่งลงโทษตัดเงินเดือนผู้ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือระบุชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกลงโทษ แสดงข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวน ซึ่งเป็นสาระสำคัญว่าผู้ถูกลงโทษกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงในกรณีใดและมาตราใด โดยอาศัยอำนาจตามมาตราใด และเหตุผลสนับสนุนว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดวินัยกรณีใด และได้แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกลงโทษหรือผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยวิธีลงนามรับทราบคำสั่ง ทั้งนี้ ได้ระบุสิทธิในการอุทธรณ์และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ไว้ในคำสั่งด้วย ซึ่งการสั่งลงโทษตัดเงินเดือนจะมีผลตั้งแต่เดือนที่มีคำสั่ง

^{๑๓} กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ ข้อ ๙๖

บทที่ ๔

บทวิเคราะห์การพิจารณาความผิดทางวินัย

ภายหลังการสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐานคณะกรรมการสอบสวนได้วางแนวทางการดำเนินการทางวินัยใน ๒ กรณีคือการสอบสวนความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง กรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และการสอบสวนความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่กำลังกล่าวหาหรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหา และเพื่อที่จะพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ โดยแบ่งประเด็นในการพิจารณา ดังนี้

๑. การพิจารณาความผิด
๒. การพิจารณากำหนดโทษ

๑. การพิจารณาความผิดประเด็นปัญหาที่ต้องนำมาวินิจฉัย คือ

ประเด็นที่ ๑ ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือไม่ เพียงใด

การดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ กรมปศุสัตว์ ได้มีการกำหนดกรอบการดำเนินงานไว้ในระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งยกเลิกโดยระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๕๖ เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสำนักงานปศุสัตว์เขต สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และเจ้าหน้าที่อื่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งระเบียบดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ในการให้เกษตรกรยืมโค-กระบือ เพื่อการผลิต ให้เช่าซื้อ ให้ยืมพ่อพันธุ์ ให้เช่าเพื่อใช้แรงงาน และบริการอื่น ๆ โดยการให้ยืมเพื่อการผลิต ให้เช่าซื้อ ให้ยืมพ่อพันธุ์ ให้เช่าเพื่อใช้แรงงาน และกำหนดให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดมีหน้าที่ทำทะเบียนสัตว์ ติดตามสุขภาพสัตว์ ป้องกันโรคตามระยะเวลาที่จำเป็น โดยในการดำเนินการปศุสัตว์จังหวัดจะแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบผลการดำเนินงานและทะเบียนสัตว์ เพื่อรายงานให้สำนักงานปศุสัตว์เขต ซึ่งมีหน้าที่ติดตามและดูแลการปฏิบัติงานโครงการในพื้นที่ เปรียบเทียบรายงานการจัดทำและตรวจสอบทะเบียนสัตว์แล้วรายงานให้กรมปศุสัตว์ และธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริทราบ ตามลำดับ

ผู้ถูกกล่าวหา ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะปศุสัตว์อำเภอ ซึ่งสำหรับกรณีสำนักงานปศุสัตว์อำเภอของกรมปศุสัตว์ ที่มีสัตว์ของโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ปศุสัตว์อำเภอ นั้น ๆ จะต้องเป็นให้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ตามลักษณะข้างต้น

ประเด็นที่ ๒ การดำเนินการเกี่ยวกับโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีการติดตามตรวจสอบ และจัดทำทะเบียนสัตว์ให้เป็นปัจจุบัน หรือไม่ อย่างไร

กรณีสัตว์ของโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ตายหรือสูญหาย เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจะต้องจัดทำรายงานเพื่อขอจำหน่ายสัตว์ออกจากทะเบียน โดยในกรณีสัตว์ตายสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการชันสูตรซาก โดยจัดทำใบชันสูตรว่าด้วยสาเหตุใดแล้วดำเนินการจำหน่ายซากหรือฝังซาก หากซากไม่เหมาะที่จะบริโภค หรือไม่ได้จำหน่ายให้ชี้แจงเหตุผลประกอบและระบุวิธีการทำลาย มาด้วย ซึ่งในส่วนนี้จะต้องพิจารณา ดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.๒๕๔๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรณีสัตว์ตายเนื่องจากเป็นเหตุสุตวิสัย เกษตรกรอาจไม่ต้องรับผิดชอบกรณีตาย ด้วยสาเหตุอื่นจะต้องพิจารณาว่าเกิดจากการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทของเกษตรกรหรือไม่ ซึ่งความรับผิดชอบจะเป็นไปตามสัญญาที่เกษตรกรได้จัดทำไว้กับโครงการ

สำหรับกรณีสัตว์สูญหาย เกษตรกรต้องไปดำเนินการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในท้องที่และคัดสำเนาเอกสารส่งให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดติดตาม ผลรายงานให้สำนักงานปศุสัตว์เขตทราบทุกเดือนเป็นเวลาหกเดือน (๖ ครั้ง)

ในพื้นที่ของผู้ถูกกล่าวหาที่มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ธคก. ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ และได้รับสัตว์ของโครงการไว้ตามสัญญาการให้ยืมเพื่อการผลิต จำนวน ๕๐ ตัว ผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนสัตว์ของ ธคก. และติดตามดูแลสุขภาพโค-กระบือ โดยสม่ำเสมอ รวมทั้งการป้องกันโรคสัตว์ตามระยะเวลาที่จำเป็นตามข้อ ๒๐ ของระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการ ดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งเป็นระเบียบ ที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น และมีหน้าที่ในการดำเนินการจำหน่ายพัสดุ-ครุภัณฑ์ในพื้นที่ความรับผิดชอบ ตามคำสั่งของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด แต่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาทราบว่ามีโคของเกษตรกรที่ให้ยืมไป มีอาการป่วย ไม่แข็งแรงมาตั้งแต่ต้น โดยได้มีการเจาะเลือดโคส่งตรวจที่ศูนย์ชันสูตรโรคสัตว์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง ๕๐ ตัว ผลปรากฏว่าโคป่วยเป็นพยาธิในเม็ดเลือด แม้ได้ทำการรักษา แต่อาการไม่ดีขึ้น และตายลง แต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รายงานให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหมวด ๔ ข้อ ๒๗ และ ๒๘ ของระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการ โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗

ประเด็นที่ ๓ การดำเนินการตามสัญญากับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ มีการดำเนินการอย่างไร

การได้กรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินโครงการธนาคาร โค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ วางหลักเกณฑ์เรื่องการให้ยืมเพื่อการผลิต ไว้โดยมีเงื่อนไขว่า เมื่อลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกมีอายุครบ ๒ ปีแล้วให้เกษตรกรผู้ยืมส่งลูกโค หรือลูกกระบือนั้นคืน ธคก. เพื่อให้ปศุสัตว์จังหวัดนำไปให้บริการแก่เกษตรกรรายอื่นหรือจำหน่าย เพื่อนำเงินส่ง ธคก. ส่วนลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดใหม่ในลำดับถัดไปจะตกเป็นของเกษตรกรผู้ยืม เมื่อสัญญาให้ยืมมีอายุครบ ๕ ปี ให้แม่โคหรือแม่กระบือดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรผู้ยืม พร้อมลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดใหม่ในลำดับที่ ๒,๓,๔,

กรณีที่เกษตรกรมีความประสงค์จะขอซื้อสัตว์ (แม่สัตว์ก่อนครบสัญญาหรือลูกตัวแรก) จากโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจะดำเนินการ ให้โดยคำนึงถึงสภาพสัตว์(โค-กระบือ) ที่จำหน่าย และพิจารณาจากราคาตามท้องตลาดในขณะนั้น โดยให้ประเมินราคาขายตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อจำหน่ายและราคาสัตว์ ฉบับปัจจุบัน และเสนอความเห็นต่อสำนักงานปศุสัตว์เขตซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติ เช่น การเปลี่ยน คู่สัญญา การจำหน่ายทะเบียนลูกโค-กระบือ การจำหน่ายทะเบียนแม่พันธุ์โค-กระบือ การขายและจำหน่าย ออกจากทะเบียน การจำหน่ายออกจากทะเบียนกรณีตาย เป็นต้น และเมื่อสำนักงานปศุสัตว์เขตพิจารณา

อนุมัติแล้วจึงเรียกเก็บเงินจากเกษตรกร ออกหลักฐานการจ่ายเงินและมอบกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์ให้กับเกษตรกร จากนั้นสำนักงานปศุสัตว์เขตจะดำเนินการสรุปรายงานให้โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ เพื่อทราบและจำหน่ายทะเบียนต่อไป

ผลจากการสอบสวน ผู้ขอรับการประเมินพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับสัตว์ของโครงการได้ขายโคไปในราคาที่ต่ำกว่ามูลค่าในสัญญา และไม่นำเงินที่ขายได้ส่ง ธคก. ตามข้อ ๙ ของระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ดังนั้นจึงถือว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้ทำผิดสัญญาและต้องชดใช้เงินคืนให้กับโครงการ ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาได้มีการดำเนินการกับเกษตรกรที่ผิดสัญญาแต่อย่างใด กรณีจึงถือได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติไม่สอดคล้องกับระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๘ ข้อ ๓๐ และข้อ ๓๑

ประเด็นที่ ๔ ผู้ถูกกล่าวหาหมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปรับเงินจากเกษตรกร ได้รับเงินมาจำนวน ๓๘๐,๐๐๐ บาท มีการดำเนินการอย่างไร เหตุใดจึงปรากฏตามหลักฐานการนำเงินส่งเงินเพียง ๒๗๖,๔๐๐ บาท ส่วนที่ขาดหายไปผู้ถูกกล่าวหา มีการดำเนินการอย่างไร

ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่นำมาสู่การพิจารณาจากพยานหลักฐาน ๒ ประเภท คือ

๑. พยานเอกสาร ซึ่งผู้ขอรับการประเมินและคณะกรรมการสอบสวนต้องแสวงหามาเอง มีทั้งมาจากผู้ถูกกล่าวหาและพยานบุคคลอ้างอิง

๒. พยานบุคคล ผู้ขอรับการประเมินและคณะกรรมการสอบสวนต้องไปนำสืบในที่เกิดเหตุ พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่นำมาพิจารณารับฟังข้อเท็จจริงนั้น แบ่งตามน้ำหนักการรับฟังพยานหลักฐานได้หลายประการ ดังนี้

ก. พยานชั้นหนึ่ง คือพยานหลักฐานที่ดีที่สุดเช่น พยานเอกสารต้นฉบับพยานบุคคลที่เห็น หรือรับรู้ข้อความด้วยตนเองหรือประจักษ์พยาน เป็นต้น พยานเหล่านี้ย่อมมีน้ำหนักมากกว่าพยานบอกเล่า

ข. พยานชั้นสอง คือพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อย เช่น พยานบอกเล่าหรือพยานแวดล้อม ซึ่งไม่ได้รับรู้ข้อความมาด้วยตนเอง เช่น พยานชดทอด ตามลำพังพยานต่าง ๆ เหล่านี้ยังไม่พอรับฟังลงโทษได้ ต้องมีพยานอื่นมาประกอบ เพื่อให้พยานเหล่านี้มีน้ำหนักมั่นคงเพื่อฟังลงโทษได้

ผู้ถูกกล่าวหา ได้หมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอไปรวบรวมเงินจากเกษตรกร ปรากฏตามพยานหลักฐานรวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๓๘๐,๐๐๐ บาท และได้รับมอบเงินดังกล่าวไว้แล้ว แต่ปรากฏตามหลักฐานการนำส่งเงินต่อทางราชการ และใบเสร็จรับเงินที่ออกให้กับเกษตรกรมีการรับเงินและส่งเงินให้แก่ทางราชการรวมเป็นเงินจำนวนเพียง ๑๐๓,๖๐๐ บาท กรณีจึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง

ประเด็นที่ ๕ พฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดวินัยกรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตามมาตรา ๘๒(๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ หรือไม่ อย่างไร

การกระทำที่จะถือว่าเป็นความผิดทางวินัยฐานใด พิจารณาได้จากพฤติการณ์ที่กระทำหรือละเว้นการกระทำ จะต้องครบองค์ประกอบความผิดในฐานนั้น หากไม่ครบองค์ประกอบความผิดจะถือว่าเป็นความผิดทางวินัยในฐานนั้นไม่ได้ ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากการสอบสวนเรื่องที่กล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่

โดยพิจารณาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานว่าควรรับฟังพยานหลักฐานฝ่ายใดเพียงใด
วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานโดยอาศัยเหตุผลใด ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่นำมาประกอบทำรายงาน
การสอบสวน ได้แก่ พยานหลักฐานต่าง ๆ ข้อสันนิษฐาน ผู้สอบสวนรู้หรือตรวจเห็นเองหรือผู้ถูกกล่าวหา
รับสารภาพ

จากการสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีโคของโครงการฯ ป่วยและตายไป ผู้ขอรับการประเมิน
พบว่า ภายหลังจากที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ออกไปดำเนินการตามหนังสือสั่งการของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
ที่ให้ดำเนินการเกี่ยวกับการรายงานลูกเกิด การขอรับสัตว์ใหม่ การขออนุมัติจำหน่ายสัตว์ และการจัดทำ
บัญชีสัตว์ ในโครงการ ธคก. และปรากฏว่าโคของเกษตรกรที่ได้รับไปจากโครงการได้ตายไป และบางส่วน
มีอาการป่วย ผู้ถูกกล่าวหาได้ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นสัตวแพทย์ไปทำการรักษาอาการของสัตว์ป่วย จนมีอาการดี
ขึ้นเป็นบางตัว แต่สัตว์เริ่มป่วยมากขึ้น จึงได้แจ้งไปยังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดให้มาทำการรักษา
และเจาะเลือดไปตรวจที่ศูนย์ชั้นสูงตรโรคสัตว์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการเจาะเลือดโคไปตรวจปรากฏว่า
เป็นพยาธิในเม็ดเลือดเกือบทั้ง ๖๐ ตัว ผู้ถูกกล่าวหาจึงระดมเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ไปทำการรักษา
โดยใช้ยา belanil และยาบำรุง จนสัตว์หยุดตายและเริ่มอาการดีขึ้นและก็หายตามปกติ

ผู้ขอรับการประเมินจึงได้พิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

๑. ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ ผู้ถูกกล่าวหาเป็นรับราชการในตำแหน่งปศุสัตว์อำเภอ จึงเป็น
เจ้าหน้าที่และมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนสัตว์ของโครงการ ธคก. และติดตามดูแล
สุขภาพโค-กระบือ โดยสม่ำเสมอ และการป้องกันโรคสัตว์ตามระยะเวลาที่จำเป็นรวมทั้งมีหน้าที่ในการ
ดำเนินการจำหน่ายพัสดุ-ครุภัณฑ์ในพื้นที่ความรับผิดชอบตามคำสั่งของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ
พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งเป็นระเบียบที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น และคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามระเบียบ
ดังกล่าว

๒. กระทำการหรือไม่กระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นการ
กระทำผิดทางวินัย ปรากฏว่า

ก. ในพื้นที่ของผู้ถูกกล่าวหาที่มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ธคก. และได้รับสัตว์
ของโครงการไว้ตามสัญญาการให้ยืมเพื่อการผลิต ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าโคของเกษตรกรที่ให้ยืมมีอาการ
ป่วย ไม่แข็งแรงและพบว่ามีโคป่วยและตายลง ผู้ถูกกล่าวหาได้มีการติดตามดูแลสุขภาพโค-กระบือ รวมทั้ง
การดำเนินการป้องกันโรคสัตว์ตามระยะเวลาที่จำเป็น แต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ดำเนินการกับซากสัตว์
โดยไม่ทำการขออนุญาตจำหน่ายสัตว์ซึ่งตายออกจากทะเบียนสัตว์ หรือสำเนาภาพถ่ายสัตว์ที่ตายและหรือภาพ
การฝังซาก ทำให้ทะเบียนสัตว์ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่รายงานให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบ
เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ ของระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการดำเนินการโครงการ
ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗

ข. กรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการกับเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาให้เป็นไป
ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ช่วงที่สัตว์ป่วยระยะเวลาประมาณ ๑ เดือน เกษตรกรอยากคืนโค
แต่ผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถที่จะรับคืนได้จึงแจ้งปศุสัตว์จังหวัด ต่อมาสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดได้แจ้งให้
ผู้ถูกกล่าวหาแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นตามหนังสือของสำนักงานปศุสัตว์เขต ผู้ถูกกล่าวหาจึงได้จัดประชุม
เกษตรกรและเพื่อแก้ไขปัญหาให้เกษตรกร และให้เกษตรกรแจ้งเกิดลูกโคเป็นเพศผู้เพื่อที่จะจำหน่าย
และส่งเงินชดใช้ให้โครงการรายละประมาณ ๔,๐๐๐ บาท ถึง ๖,๐๐๐ บาท แต่ที่ประชุมมีมติให้ส่งเงิน
ชดใช้ ๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนต่างที่เหลือให้เฉลี่ยใส่สัตว์ตัวที่ตายและตัวที่เกษตรกรขายไปแล้วไม่สามารถ
เก็บเงินได้ ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาได้แจ้งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว
และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยินยอมให้ดำเนินการได้

พฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการจึงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๒(๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

ประเด็นที่ ๖ พฤติการณ์ดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต หรือไม่ อย่างไร

สาระสำคัญของกระบวนการสอบสวนทางวินัยในประเด็นปัญหา และความยุ่งยากของผู้ขอรับการประเมินที่จะต้องพิจารณาของเรื่องนี้อยู่ที่ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยโดยทุจริตตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ เพียงใด หากเป็นการกระทำโดยทุจริตจะเป็นกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ จะลงโทษโดยการปลดออก หรือไล่ออก แต่ถ้าไม่ได้กระทำความผิดวินัยโดยทุจริต การลงโทษก็จะแตกต่างออกไป ผู้ขอรับการประเมินจึงต้องทำการพิจารณาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย ระเบียบและวิธีการตามที่กฎหมายกำหนด โดยจะต้องทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งถึง รูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาโดยคำนึงถึงพยานหลักฐาน ต่าง ๆ ที่ได้จากการสอบสวน วิเคราะห์และรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยที่น่าจะพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดหรือบริสุทธิ์ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาความเห็นการลงโทษว่ามีความเหมาะสมกับการที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยมากน้อยเพียงใด และนำมาสรุปรายงานการสอบสวนในที่ประชุมของคณะกรรมการสอบสวน โดยการพิจารณาความผิดในเรื่องดังกล่าวนี้ผู้ขอรับการประเมินต้องพิจารณาจากองค์ประกอบความผิดซึ่งมีทั้งองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ พฤติกรรมหรือการแสดงออกในการกระทำ และองค์ประกอบภายใน (จิตใจ) คือ ความรู้สำนึกในการกระทำ เพราะการกระทำใดที่จะจะถือว่าเป็นความผิดทางวินัยได้ พฤติการณ์ที่กระทำหรือละเว้นการกระทำต้องครบองค์ประกอบความผิดในฐานนั้นด้วย หากไม่ครบองค์ประกอบความผิดจะถือว่าเป็นความผิดทางวินัยฐานนั้นไม่ได้

การพิจารณาความผิดทางวินัยประเด็นนี้ ผู้ขอรับการประเมิน ได้พิจารณาจาก

๑. ผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ
๒. มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ กล่าวคือ มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ แต่ปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่ปฏิบัติหรือละเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่โดยจงใจหรือมีเจตนาไม่ปฏิบัติ โดยมีการเรียกรับผลตอบแทนหรือได้รับผลค่าแทน

๓. เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ไม่ว่าจะประชาชนหรือรัฐ และความเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นผลโดยตรงที่เกิดจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

๔. เจตนาทุจริต หมายถึง มีการแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นเงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่มีสิทธิที่จะได้รับโดยชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้ความผิดฐานทุจริตนั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แม้ทางวินัยจะมีโทษไล่ออกหรือปลดออก แต่มติหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร.๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่าด้วยการลงโทษผู้กระทำความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ แม้การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน หรือมีพฤติการณ์กลับใจ หรือมีเหตุอันสมควรปราณีอื่นใด ก็ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษเป็นปลดออกจากราชการ และให้ไล่ออกผู้กระทำความผิดวินัยสถานเดียว โดยผู้ขอรับการประเมินต้องพิจารณาจากพยานหลักฐาน ต่าง ๆ อย่างละเอียดและรอบคอบ เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้ผู้ถูกกล่าวหาว่าที่กระทำไปนั้นมีเจตนาระดับใด และครบองค์ประกอบความผิดทั้งภายนอกและภายในตามมาตรา ๘๕ (๑)

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ หรือไม่ นอกจากนั้นองค์ประกอบภายในต้องมีเจตนาพิเศษ คือ การแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือโดยทุจริตนั่นเอง

จากผลการสอบสวนที่ผู้ขอรับการประเมินรวบรวมมานั้น รับฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีเจตนาที่จะทุจริตมาตั้งแต่ต้น พิจารณาจากพยานบุคคลหรือเกษตรกรที่จ่ายเงิน ที่ให้การยืนยันว่ามีการให้เงินเป็นค่าจำหน่ายลูกโคจริง เนื่องจากได้เข้าใจว่าเป็นการชำระหนี้โครงการ ธคก. แต่เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับเงินมาแล้ว ได้ดำเนินการจัดทำรายงานการจำหน่ายสัตว์ตามระเบียบของ ธคก. ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร จากพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหา ที่ดำเนินการจำหน่ายลูกสัตว์ไปในชุดแรกจำนวน ๒๐ ตัว จากจำนวน ๓๘ ตัว ซึ่งก่อนมีการขออนุมัติ ต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ตามระเบียบของ ธคก. ที่กำหนดไว้ มีการพิจารณาจากคณะกรรมการประเมินราคาว่าลูกสัตว์แต่ละตัว มีราคาเท่าไร ซึ่งแต่ละตัวก็ไม่เท่ากัน เพื่อเสนอให้สำนักงานปศุสัตว์เขตพิจารณาอนุมัติ และเมื่อสำนักงานปศุสัตว์เขตได้อนุมัติชุดแรก แต่ชุดที่สองไม่ได้พิจารณาอนุมัติ เนื่องจากมีเรื่องร้องเรียนไปที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตภาครัฐ (ศปท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปป.ท.) กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ทุจริตเงินโครงการ ธคก. โดยนำโค-กระบือ ของโครงการไปจำหน่ายเสียก่อน ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่าการที่ผู้ถูกกล่าวหาได้นำเงินที่เหลือทั้งหมดคืนให้แก่เกษตรกรทั้งหมดตามที่ได้รับเงินมาส่งให้เห็นเจตนาที่แท้จริงที่อยู่ในใจของผู้ถูกกล่าวหาว่าไม่มีเจตนาไปในทางทุจริต ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของพยานบุคคลที่เป็นเกษตรกรที่จ่ายและรับเงินคืนไปครบตามจำนวน

ผู้ขอรับการประเมินจึงนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการสอบสวนว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ให้เห็นว่า การไปเก็บเงินมาก่อนนั้นก็เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้อยู่ดี เพราะเงินที่ได้รับมาจากเกษตรกรมีจำนวนค่อนข้างสูงและได้มาค่อนข้างยาก เนื่องจากได้มาจากการขายผลผลิตตามฤดูกาล ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาทำไปเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีเจตนาต้องการรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ เพราะการขออนุมัติตามระเบียบของธนาคารโค-กระบือ มีหลักเกณฑ์ และมีขั้นตอนที่ค่อนข้างยุ่งยาก ตั้งแต่การพิจารณาขอจำหน่ายจนถึงอนุมัติไม่ได้เบ็ดเสร็จอยู่ที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ แต่ต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์ที่จะต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการจัดประชุมชี้แจง แต่ปัญหาที่ได้กระทำลงไปนั้น เกิดจากปัจจัยภายนอกหลาย ๆ อย่าง เช่น เกิดจากความผิดพลาดกระทำลงไปโดยฝ่าฝืนระเบียบ เนื่องจาก เกษตรกรเป็นประชาชนที่ขาดความรู้ ไม่เข้าใจในสัญญาและไม่เข้าใจในระเบียบอย่างแท้จริง รวมถึงการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์หรือวิธีการของโครงการธนาคารโค-กระบือ ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ซึ่งเกษตรกรได้ยอมรับผิดว่าได้กระทำผิดตามที่ปรากฏในสัญญาที่ทำไว้จริง และไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงโดยยินยอมชดใช้เงินที่ต้องรับผิดชอบต่อโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ตามมติที่ประชุมเป็นเงินค่าโค จำนวนตัวละ ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูง สำหรับผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกร แต่ผู้ถูกกล่าวหาได้นำเงินค่าโคที่ได้รับจากเกษตรกรที่ได้ทำผิดสัญญา นำส่งให้กับทางราชการ โดยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ที่กำหนดไว้ในข้อ ๓๐ เช่น ไม่ผ่านคณะกรรมการประเมินกำหนดราคา เสนอให้ปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์เขตอนุมัติเสียก่อน และเมื่อปศุสัตว์เขตอนุมัติมาแล้วราคาลูกโค จึงไม่เท่ากับราคาที่เป็นเงินมาแต่ต้น เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาได้เก็บเงินจากเกษตรกรมาเกินกว่าที่ได้รับอนุมัติ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบจำนวนเงินตามที่ปศุสัตว์เขตได้อนุมัติแล้ว ได้นำเงินไปคืนให้แก่เกษตรกร โดยไม่มีการทวงถาม หรือปรากฏพฤติการณ์ในการเก็บเอาเงินส่วนที่เหลือนั้นไว้ เพื่อประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ผู้ขอรับการประเมินจึงได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการโดยใช้หลักการพิจารณาจากพยานหลักฐาน ต่าง ๆ มาสนับสนุน ผลการพิจารณาประกอบกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานต่าง ๆ เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่า พฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาไม่มีเจตนาเพียงเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร มิได้มี

เจตนาโดยทุจริตที่จะแสวงหาผลประโยชน์โดยมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง หรือมีเจตนาแสวงหาประโยชน์จากเงินที่ได้รับจากเกษตรกรในสวนที่เกินมา ขาดเจตนาทุจริต จึงไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามมาตรา ๘๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ แต่เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาไม่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของทางราชการ ในกรณีนี้ผู้ขอรับการประเมินจึงเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า การที่ผู้ถูกกล่าวหาบกพร่องในหน้าที่ราชการ จึงเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตามมาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

ประเด็นที่ ๗ การพิจารณาความผิดวินัยฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้งถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

สืบเนื่องมาจากกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รายงานจำนวนลูกโคไม่ตรงต่อความเป็นจริง และปกปิดข้อความ ซึ่งควรต้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ จึงเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง โดยพิจารณาจากองค์ประกอบความผิดดังนี้

- มีการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา ปรากฏตามรายงานการขอจำหน่ายสัตว์ตามระเบียบของธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗

- การรายงานนั้นมีข้อความอันเป็นเท็จ หรือมีลักษณะปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรต้องแจ้งด้วย และผู้ถูกกล่าวหาอยู่แล้วว่ารายนามันไม่เป็นความจริง ซึ่งรวมถึงการรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้งก็ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

พฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ถูกกล่าวหา จึงเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามมาตรา ๘๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งคณะกรรมการในที่ประชุมการสอบสวน มีความเห็นด้วยกับผู้ขอรับการประเมินซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการ

๒. การพิจารณากำหนดโทษ

โทษทางวินัยตามมาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้โทษทางวินัยที่จะลงแก่ข้าราชการผู้กระทำความผิดนั้นมีอยู่ ๕ สถานคือ

๑. ภาคทัณฑ์
๒. ตัดเงินเดือน
๓. ลดเงินเดือน
๔. ปลดออกและ
๕. ไล่ออก

จะเห็นได้ว่าโทษทั้ง ๕ สถานดังกล่าว ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของข้าราชการผู้ถูกลงโทษทางวินัยโดยตรงเมื่อผลของ “คำสั่งลงโทษทางวินัย” มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของข้าราชการผู้ถูกลงโทษทางวินัย ดังนั้น การจะถือว่าเป็นความผิดทางวินัยฐานใดได้จะต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์ที่กระทำหรือละเว้นการกระทำว่าครบองค์ประกอบ

ความผิดในฐานนั้นหรือไม่ เพียงใด หากไม่ครบองค์ประกอบความผิด จะถือว่าเป็นความผิดทางวินัยในฐานนั้นไม่ได้

ในกรณีที่ผลการสืบสวนปรากฏว่ากรณีมีมูล ถ้าความผิดนั้นมิใช่ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษตามควรแก่กรณี ซึ่งโทษสำหรับกรณีนี้ข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง มีดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับ ในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน

(๓) ลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับ ในวันที่มีคำสั่งลงโทษ

ผู้ขอรับการประเมินได้ใช้พื้นฐานทางด้านทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดและหลักการกำหนดโทษ ดังนี้

๑. หลักการพิจารณาความผิด โดยคำนึงถึงหลักนิติธรรม เพราะการที่จะถือว่าการกระทำอย่างไร เป็นความผิดวินัยฐานใดนั้น ต้องพิจารณาทั้งข้อเท็จจริงข้อกฎหมายตามตัวบทกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยต้องพิจารณาอย่างละเอียดและรอบคอบ ให้ครบทุกข้อกล่าวหาและประเด็นความผิดว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยในเรื่องที่สอบสวน เพื่อให้ครบองค์ประกอบของความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางวินัยกรณีใดตามมาตราใด

๒. หลักการพิจารณากำหนดโทษ โดยพิจารณาภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เช่น ลักษณะของการทำความผิด ผลแห่งการทำความผิด คุณความดีของผู้กระทำผิด การรู้หรือไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด เหตุเบื้องหลังการทำความผิด มติคณะรัฐมนตรี หรือ มติ ก.พ. เป็นต้น มาคำนึงประกอบด้วย และที่สำคัญต้องคำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงมีเหตุอันควรลดหย่อน เพื่อให้การลงโทษเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรมตามหลักความเป็นธรรม ดังนั้น เพื่อให้การลงโทษไม่เกินไปจากความเป็นจริง นอกจากต้องพิจารณากำหนดโทษตามหลักนิติธรรมแล้ว ต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม และหลักความเป็นธรรมด้วย เพราะถ้าลงโทษผิดไป ผลกระทบจะเกิดขึ้นอย่างมากมาย ทั้งบุคคลที่ถูกลงโทษ ฐานะทางสังคม และความสัมพันธ์ทางครอบครัว จึงต้องพิจารณาให้รอบคอบ ต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงและเจตนาที่แท้จริงที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำลงไปนั้น

ผู้ขอรับการประเมินได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการโดยใช้หลักการพิจารณาจากพยานหลักฐาน ต่าง ๆ มาสนับสนุน แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่เจตนาเพียงเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร มิได้เจตนาแสวงหาประโยชน์จากเงินที่ได้รับจากเกษตรกรในส่วนเกินมาตั้งแต่ต้น เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง จึงไม่มีเจตนาทุจริตและไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่พฤติการณ์ดังกล่าว ผู้ถูกกล่าวหา ก็รู้ถึงว่าการกระทำเช่นนั้น เป็นการไม่ถูกต้องตามระเบียบ และเป็นการฝ่าฝืนระเบียบ จึงเป็นการทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตามมาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ อีกทั้งได้มีการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาหรือรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง เป็นการทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งคณะกรรมการในที่ประชุมการสอบสวน จึงมีความเห็นด้วยกับผู้ขอรับการประเมิน และได้ใช้ดุลยพินิจกำหนดแนวทางการลงโทษร่วมกันว่า กรณีในการฝ่าฝืนระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วย

โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ เห็นควรลงโทษตัดเงินเดือน ร้อยละ ๔ ของเดือน เป็นระยะเวลาสามเดือน เหมาะสมและสมควรแก่เหตุที่ได้กระทำไปแล้ว และเสนอต่ออธิบดีกรมปศุสัตว์ ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์เห็นชอบด้วย จึงออกคำสั่งลงโทษผู้ถูกกล่าวหา

๓. ความยุ่งยากในการดำเนินการพิจารณาความผิดทางวินัย

ความยุ่งยากของผู้ขอรับการประเมินจึงอยู่ที่การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นยุติว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดทุจริตหรือไม่ ซึ่งจากประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้น ประเด็นที่สำคัญอยู่ที่ประเด็นที่ ๖ ในการพิจารณาความผิดว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำโดยเจตนาทุจริตหรือไม่ ถ้าทุจริตผู้ถูกกล่าวหาจะถูกลงโทษไล่ออกสถานเดียว ตามมติหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร.๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่พยานหลักฐาน ต่าง ๆ ที่จะนำมาสนับสนุนให้น่าเชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหาเจตนาทุจริตที่แท้จริงหรือไม่

ซึ่งได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริงจากการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นพยานเอกสาร พยานบุคคล พยานวัตถุเพื่อนำมาใช้พิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา

การนำพยานบุคคลเป็นประจักษ์พยานหลักฐานที่สำคัญที่จะนำมาพิจารณาประกอบกับพยานหลักฐานอื่น เพื่อให้มีน้ำหนักมั่นคงในการลงโทษ ปัญหาและอุปสรรคในการชั่งน้ำหนักของพยานบุคคลที่นำมาอ้าง เพื่อพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดหรือบริสุทธิ์ ผู้ขอรับการประเมินต้องใช้ความระมัดระวัง มีดังต่อไปนี้

คำให้การของพยานไม่ว่าจะเป็นประจักษ์พยาน พยานบอกเล่า พยานชักทอด หรือพยานที่ร่วมกันกระทำความผิด ผู้ขอรับการประเมินต้องศึกษาวิเคราะห์จากข้อเท็จจริงและที่มาของพยานหลักฐานต่าง ๆ ว่ามีที่มา มีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน รวมถึงลักษณะ และความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ และความร้ายแรงของความผิดที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด โดยดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบวิธีการและขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้การสอบสวนดำเนินการไปได้ความเป็นธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนว่ามีความถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย ผู้ขอรับการประเมินจึงวิเคราะห์ให้ความสำคัญพยานบุคคลที่จะเป็นหลักชี้ชัดให้เห็นเจตนาทุจริต ดังนี้

พยานที่เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นประจักษ์พยาน ที่ให้การไว้ในชั้นสอบข้อเท็จจริงไม่สามารถมาให้การในชั้นสอบสวนได้ตรงกันทุกปาก บางส่วนติดธุระ บางส่วนได้ตายไป ภริยาและบุตรผู้รับช่วงต่อมาให้การแทน พยานพวกนี้ถือว่าเป็นพยานแวดล้อม ผู้ขอรับการประเมินต้องรับฟังพยานปากนี้ด้วยความระมัดระวัง ลำพังพยานเหล่านี้ยังไม่พอรับฟังได้ ต้องมีพยานปากอื่นมาประกอบให้การสนับสนุนรับฟังลงโทษได้

ความยุ่งยากจึงเป็นเรื่องการนัดพยานทุกปากที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำเป็นเรื่องที่ยากที่จะมาพร้อมเพรียงกัน เมื่อพยานมาไม่พร้อมเพรียงกัน จึงจำเป็นต้องรับฟังพยานส่วนใหญ่มาวิเคราะห์รวมทั้งพยานเอกสารและพยานแวดล้อมอื่น ๆ มาประกอบ

ความยุ่งยากอีกประการคือข้อเท็จจริงเกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานปรากฏว่า พยานบางคนให้การคาดเคลื่อนในเรื่องจำนวนเงิน บางส่วนให้การว่าลืมไปแล้ว บางคนให้การคืนจำนวนจำได้แน่นอน บางคนจำไม่ได้แน่นอนแต่รู้ว่าคืน ซึ่งความจดจำของพยานแต่ละคนไม่เท่ากัน ผู้ขอรับการประเมินจะต้องใช้ดุลพินิจที่สมเหตุสมผลในการชั่งน้ำหนักพยานว่า พยานให้การสอดคล้องกันหรือไม่ตามระยะเวลาที่ปรากฏในเรื่องที่เกิดเหตุว่า สอดคล้องตรงกันว่าพยานได้รับคืนจากผู้ถูกกล่าวหาจริงตามที่

ผู้กล่าวหายืนยัน และระยะเวลาการคืนเงินต้องไม่ห่างจากที่ทางปศุสัตว์เขตพิจารณาไม่อนุมัติให้จำหน่าย ลูกโคในงวดที่สองด้วย

ซึ่งผู้ขอรับการประเมินพิจารณาจากพยานต่าง ๆ รับฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่ต้น พิจารณาจากพยานบุคคลหรือเกษตรกรที่จ่ายเงิน ที่ให้การยืนยันว่ามีมาให้เงินเป็นค่าจำหน่ายลูกโคจริง เนื่องจากได้เข้าใจว่าเป็นการชำระหนี้โครงการ ธคก. แต่เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับเงินมาแล้ว แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการจำหน่ายลูกโคในทันทีเพราะมีเหตุเจ็บป่วย แต่ก็ไม่ได้ทิ้งระยะเวลานาน มีการดำเนินการจำหน่ายลูกสัตว์ไปในชุดแรกจำนวน ๒๐ ตัว จากจำนวน ๓๘ ตัว ซึ่งก่อนมีการขออนุมัติต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ตามระเบียบของ ธคก. ที่กำหนดไว้ มีการพิจารณาจากคณะกรรมการประเมินราคาว่าลูกสัตว์แต่ละตัว มีราคาเท่าไร ซึ่งแต่ละตัวก็ไม่เท่ากัน เพื่อเสนอให้สำนักงานปศุสัตว์เขตพิจารณาอนุมัติ และเมื่อสำนักงานปศุสัตว์เขตได้อนุมัติชุดแรก แต่ชุดที่สองไม่ได้พิจารณาอนุมัติ เนื่องจากมีเรื่องร้องเรียนไปที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตภาครัฐ (ศปท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปป.ท.) กล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ทุจริตเงินโครงการ ธคก. โดยนำโค-กระบือของโครงการไปจำหน่ายเสียก่อน ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่าการที่ผู้ถูกกล่าวหาได้นำเงินที่เหลือทั้งหมดคืนให้แก่เกษตรกรทั้งหมดตามที่ให้การไว้ต่อคณะกรรมการสอดคล้องกับเกษตรกรที่ได้รับเงินภายหลังจากเขตได้พิจารณาไม่อนุมัติทั้งเงินในชุดแรกที่เหลือจากการอนุมัติและเงินชุดที่สองที่ไม่อนุมัติแสดงให้เห็นพฤติการณ์ที่แท้จริงว่าไม่มีเจตนาที่จะเอาเงินที่เหลือมาเป็นของตน ส่อให้เห็นเจตนาที่แท้จริงที่อยู่ในใจของผู้ถูกกล่าวหาว่าไม่มีเจตนาไปในทางทุจริต ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของพยานบุคคลที่เป็นเกษตรกรที่จ่ายและรับเงินคืนไปครบตามจำนวน ประกอบกับผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ให้เห็นว่า การไปเก็บเงินมาก่อนนั้นก็เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้อยู่ดี เพราะเงินที่ได้รับมาจากเกษตรกรมีจำนวนค่อนข้างสูงและได้มาก่อนข้างยาก เนื่องจากเงินที่ได้มาจากการขายผลผลิตตามฤดูกาล ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาทำไปเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีเจตนาต้องการรักษาผลประโยชน์ของทางราชการเพราะการขออนุมัติตามระเบียบของธนาคารโค-กระบือ มีหลักเกณฑ์ และมีขั้นตอนที่ค่อนข้างยุ่งยาก ตั้งแต่การพิจารณาขอจำหน่ายจนถึงอนุมัติไม่ได้เบ็ดเสร็จอยู่ที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ แต่ต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้ถูกกล่าวหา มีจุดประสงค์ที่จะต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการจัดประชุมชี้แจง แต่ปัญหาที่ได้กระทำลงไปนั้น เกิดจากปัจจัยภายนอกหลาย ๆ อย่างพยานแวดล้อม เช่น เกิดจากความผิดเกษตรกรทำลงไปโดยฝ่าฝืนระเบียบ เนื่องจาก เกษตรกรเป็นประชาชนที่ขาดความรู้ ไม่เข้าใจในสัญญาและไม่เข้าใจในระเบียบอย่างแท้จริง รวมถึงการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์หรือวิธีการของโครงการธนาคารโค-กระบือ ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ซึ่งเกษตรกรได้ยอมรับผิดชอบที่ได้กระทำผิดตามที่ปรากฏในสัญญาที่ทำไว้จริง และไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงโดยยินยอมชดใช้เงินที่จะต้องรับผิดชอบโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ตามมติที่ประชุมเป็นเงินค่าโค จำนวนตัวละ ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูง สำหรับผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกร แต่ผู้ถูกกล่าวหาได้นำเงินค่าโคที่ได้รับจากเกษตรกรที่ได้ทำผิดสัญญา นำส่งให้กับทางราชการ โดยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริพ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งพยานเหล่านี้เป็นพยานเอกสาร ที่กำหนดไว้ในข้อ ๓๐ เช่น ไม่ผ่านคณะกรรมการประเมินกำหนดราคา เสนอให้ปศุสัตว์จังหวัดและปศุสัตว์เขตอนุมัติเสียก่อน และเมื่อปศุสัตว์เขตอนุมัติมาแล้วราคาลูกโคจึงไม่เท่ากับราคาที่ไปเก็บเงินมาแต่ต้น เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาได้เก็บเงินจากเกษตรกรมาก่อนที่ได้รับอนุมัติ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบจำนวนเงินตามที่ปศุสัตว์เขตได้อนุมัติแล้ว ได้นำเงินไปคืนให้แก่เกษตรกรโดยเกษตรกรก็ไม่มีอาการทวงถาม หรือปรากฏพฤติการณ์ในการเก็บเอาเงินส่วนที่เหลือนั้นไว้ เพื่อประโยชน์ที่มิควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ด้วยเหตุผลดังกล่าวพยานต่าง ๆ ให้การสอดรับกัน ผู้ขอรับการประเมิน

จึงเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีเจตนาพิเศษคือทุจริตจึงไม่ครอบงำประกอบความผิด ส่วนจะมีความผิดอื่น ก็เป็นไปตามที่ได้วิเคราะห์ให้เห็นเป็นประเด็นตามที่คุณขอรับการประเมินได้วิเคราะห์ไว้

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๑. บทสรุป

เมื่อกรมปศุสัตว์ได้รับเรื่องร้องเรียนกล่าวหาจากศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตภาครัฐ (ศปท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กล่าวหาหรือสงสัยว่าข้าราชการกรมปศุสัตว์ ผู้ดำรงตำแหน่ง ปศุสัตว์อำเภอ ว่ามีพฤติการณ์ทุจริต โดยการเรียกให้เกษตรกรที่ต้องการโค-กระบือของโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ไปเลี้ยงจะต้องนำเงินมามอบให้ผู้ถูกกล่าวหาก่อนจึงจะสามารถนำโค-กระบือของโครงการไปเลี้ยงได้ ซึ่งจากผลการสืบสวนของคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานน่าเชื่อได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพฤติการณ์เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต เข้าข่ายเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง และผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ และคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามระเบียบดังกล่าว ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ โดยไม่ดำเนินการติดตามตรวจสอบ จัดทำทะเบียนสัตว์ไม่เป็นปัจจุบัน และการดำเนินการตามสัญญาจ้างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย เข้าข่ายเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

จากผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวน ปรากฏว่า ในพื้นที่ของผู้ถูกกล่าวหา มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ธคก. และได้รับสัตว์ของโครงการไว้ตามสัญญาการให้ยืมเพื่อการผลิตทำการขายโคไปก่อนจะสิ้นสุดสัญญา และไม่ได้นำเงินที่ขายได้ส่งคืนให้แก่โครงการ ผู้ถูกกล่าวหาจึงแจ้งให้เกษตรกรชดใช้เงินคืนให้กับ ธคก. ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา คือราคาตัวละ ๑๕,๐๐๐ บาท จากการที่เกษตรกรได้ทำผิดสัญญา ซึ่งเกษตรกรได้แจ้งว่า ได้ขายโคไปในราคาถูกและต่ำกว่าสัญญาที่ทำกันไว้กับทางโครงการ ธคก. เนื่องจากโคในขณะนั้นมีราคาถูก และเกษตรกรต่อรองขอส่งเงินชดใช้คืนในราคา ๑๐,๐๐๐ บาท และเพื่อแก้ไขปัญหาให้เกษตรกร ดำเนินการแจ้งเกิดลูกโคเป็นเพศผู้เพื่อที่จะจำหน่ายและส่งเงินให้กับโครงการ โดยให้เกษตรกรส่งเงินรายละประมาณ ๔,๐๐๐ บาท ถึง ๖,๐๐๐ บาท และเรื่องนี้ผู้ถูกกล่าวหาทราบมาตั้งแต่เริ่มโครงการว่าโคของเกษตรกรที่ให้ยืมไปมีอาการป่วย ผู้ถูกกล่าวหาได้มีการติดตามดูแลสุขภาพโค-กระบือ รวมทั้งได้มีการเจาะเลือดโคส่งตรวจที่ศูนย์ชันสูตรโรคสัตว์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลปรากฏว่าโคป่วยเป็นพยาธิในเม็ดเลือด แม้ได้ทำการรักษาแต่อาการไม่ดีขึ้น และตายลง แต่เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ดำเนินการกับซากสัตว์ โดยไม่ทำการขออนุญาตชำสัตว์ซึ่งตายออกจากทะเบียนสัตว์ หรือสำเนาภาพถ่ายสัตว์ที่ตายและหรือภาพการฝังซาก ทำให้ทะเบียนสัตว์ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่รายงานให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ ของระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗ และไม่ดำเนินการกับเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญา แต่ไม่เป็นที่เหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย แต่ตามพฤติการณ์เป็นการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และไม่พบว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีเจตนาที่ทุจริตตามที่ผู้ถูกกล่าวหา มีเพียงเจตนาที่จะต้องการรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ และต้องการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจนและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการให้เป็นไป

ตามแนวทางของโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกิดประโยชน์ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในรัชกาลที่ ๙

การกระทำผิดวินัยของผู้ถูกกล่าวหาไม่มีเจตนาที่จะทุจริต แต่ปัญหาที่ได้กระทำลงไปนั้น เกิดจากปัจจัยภายนอกหลาย ๆ อย่าง เช่น บางส่วนเกิดจากความผิดของเกษตรกรทำลงไปโดยฝ่าฝืนระเบียบ เนื่องจาก เกษตรกรขาดความรู้ ไม่เข้าใจในสัญญาและไม่เข้าใจในระเบียบอย่างแท้จริง และผู้ถูกกล่าวหา ก็นำเงินมาส่งให้กับทางราชการ โดยไม่พบว่ามีแสวงหาผลประโยชน์ที่สมควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่มีสิทธิที่จะได้รับโดยชอบด้วยกฎหมายจากเงินที่ได้รับไปจากเกษตรกร และเมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบจำนวนเงินแต่ละตัวที่ได้รับอนุมัติแน่นอนแล้ว ก็ได้้นำเงินไปคืนให้แก่เกษตรกร โดยไม่มีพฤติการณ์ในการเก็บเอาเงินส่วนที่เหลือไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่เจตนา เพียงเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร มิได้เจตนาแสวงหาประโยชน์จากเงินที่ได้รับจากเกษตรกรในส่วนเกิน มาตั้งแต่ต้น เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง จึงไม่มีเจตนาทุจริตและไม่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่พฤติการณ์ดังกล่าว ผู้ถูกกล่าวหา ก็รู้ถึงว่าการกระทำเช่นนั้น เป็นการไม่ถูกต้องตามระเบียบ และเป็นการฝ่าฝืนระเบียบ จึงเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ตามมาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ อีกทั้งได้มีการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาหรือรายงานโดยปกปิด ข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งคณะกรรมการในที่ประชุมการสอบสวน มีความเห็นด้วยกับผู้ขอรับการประเมิน ในฐานะกรรมการและเลขานุการ จึงได้กำหนดแนวทางการลงโทษ ร่วมกันว่า กรณีในการฝ่าฝืนระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เห็นควรลงโทษตัดเงินเดือนร้อยละ ๔ ของเดือน เป็นระยะเวลาสามเดือน เหมาะสม และสมควรแก่เหตุที่ได้กระทำไปแล้ว และอธิบดีกรมปศุสัตว์เห็นชอบด้วย จึงออกคำสั่งลงโทษ ผู้ถูกกล่าวหา

๒. ข้อเสนอแนะ

โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ เป็นจำนวนมาก และได้กระทำมาโดยต่อเนื่องกันทุก ๆ ปี ซึ่งเกษตรกรที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบ และหลักเกณฑ์ของโครงการธนาคารโค-กระบือ ที่ได้กำหนด มาตั้งแต่เข้าร่วมโครงการ จึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง จำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องมีการชี้แจงทำความเข้าใจให้ชัดเจน และให้คำปรึกษา ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อมิให้เกิดปัญหา ในระยะยาว แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ของโครงการมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานในหน้าที่ ประจำที่ต้องรับผิดชอบอยู่หลายด้าน ตามตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ จึงขาดการดูแล และเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การติดตามและประเมินผลจึงเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ทั้งโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการครอบคลุม ทั่วทั้งอำเภอ และอีกหลายอำเภอในเขตจังหวัดนั้น ๆ อีกทั้งผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแล ไม่ติดตาม ควบคุม หรือกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งไม่มีงบประมาณมาสนับสนุนให้กับห้องที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่ว่าจะป็นยานพาหนะ เครื่องมือเครื่องใช้ บุคลากรผู้ขอรับการประเมินจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อป้องกัน มิให้เกิดปัญหาเช่นเดียวกับกรณีที่เกิดขึ้นนี้ โดยเห็นควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. จัดอบรมให้ความรู้ ข้าราชการผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องในสังกัดปศุสัตว์เขต ปศุสัตว์จังหวัด และปศุสัตว์อำเภอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ

ดำเนินการตามโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. กำหนดมาตรการการติดตาม ควบคุม และประเมินผลเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดผลงาน เป็นรายปีงบประมาณ

๓. สร้างเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น โดยอบรมผู้นำท้องถิ่นเป้าหมาย ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตามโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เพื่อสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบขั้นต้น วิธีปฏิบัติแก่เกษตรกรในเบื้องต้น เช่น ในกรณีสัตว์ตาย สูญหาย ต้องดำเนินการแจ้งผ่านทางผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต.

๔. ใช้สื่อออนไลน์เป็นกลุ่มระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกับสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโค-กระบือ เป้าหมายของแต่ละอำเภอ ที่มีโครงการธนาคารโค-กระบือ ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าว ติดตาม เผื่อระวังความเสี่ยงความสูญเสียที่เกิดกับโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เช่น การตายของโคกระบือ การสูญหาย การเจ็บป่วย การลักลอบจำหน่ายของเกษตรกร เป็นต้น เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้แนะนำ ส่งเสริม และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเกษตรกรจะได้ปฏิบัติเป็นไปโดยถูกต้อง ตามระเบียบของโครงการธนาคารโค-กระบือ

๕. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดต่าง ๆ ที่มีโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ควรมีการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของโครงการอย่างใกล้ชิด เช่น เข้าไปสุ่มตรวจยอดสัตว์คงเหลือในพื้นที่จริงอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง หรือกำหนดให้มีการรายงานยอดสัตว์คงเหลือทุก ๆ ๔ เดือน เพื่อให้มีการตรวจสอบสัตว์อย่างต่อเนื่อง **และให้จัดทำรายงานเป็นรายงานประจำปีและเป็นรูปเล่มที่ชัดเจน** เพื่อส่งต่อการตรวจสอบ เมื่อมีการประชุมประจำเดือน ให้ปศุสัตว์จังหวัดแจ้งในที่ประชุมให้ปศุสัตว์อำเภอแต่ละอำเภอทราบในที่ประชุมทุก ๆ ๔ เดือน ว่ายอดถูกต้องตรงกันหรือไม่ และกำหนดไว้ในระเบียบ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อยกแกการทุจริตในการปรับแต่งบัญชีเป็นเท็จในการรายงานยอดสัตว์

๖. สำนักงานปศุสัตว์เขต ควรมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการของปศุสัตว์จังหวัด โดยกำหนดเป็นแผนงานติดตามความก้าวหน้า ทุก ๆ ๔ เดือน เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยให้จัดทำรายงานรวบรวมผลงานของแต่ละจังหวัดให้เป็นรูปเล่ม เพื่อส่งต่อการตรวจสอบ

๗. กองงานพระราชดำริ และกิจกรรมพิเศษ ควรจัดให้มีการ การนิเทศงานในรูปแบบ การอบรมสัมมนาเชิงวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ควบคุม ดูแลโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์จังหวัด และปศุสัตว์เขตได้รับความรู้เพิ่มเติมด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเดียวกัน ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งระบบ เนื่องจากระเบียบโครงการธนาคารโค-กระบือ มีการแก้ไขหลายครั้ง ผู้ปฏิบัติยังไม่เข้าใจในรายละเอียดอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

๘. กองงานพระราชดำริ และกิจกรรมพิเศษ ควรให้เสนอแก้ไขระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๕๖ หรือออกประกาศ หรือคำสั่ง แนวทางเกี่ยวกับการเก็บจัดเก็บรักษาเงินก่อนการอนุมัติให้จำหน่ายโค-กระบือของโครงการ เนื่องจากในทางปฏิบัติเกษตรกรจะนำเงินมาชำระให้ล่วงหน้ากับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการธนาคารโค-กระบือ ซึ่งเป็นช่องทางในการทุจริตได้ง่าย ก่อนที่ปศุสัตว์เขตจะพิจารณา

อนุมัติ อีกทั้งรายได้ของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่แน่นอน เป็นไปตามฤดูกาลผลผลิตทางการเกษตร เป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกษตรกรนำเงินมาฝากชำระล่วงหน้า และเพื่อเป็นการอุดหนุนว่างดังกล่าว ควรมีหนังสือสั่งการหรือกำหนดหลักเกณฑ์การรับฝากเงินเกษตรกรในกรณีเกษตรกรนำเงินมาชำระล่วงหน้าแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ก่อนที่สำนักงานปศุสัตว์เขตอนุมัติไว้ในระเบียบของธนาคารโค-กระบือ ว่าควรมีแนวทางอย่างไร ให้ชัดเจน เพื่อการป้องกันมิให้เกิดการทุจริต หรือเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ผิดระเบียบ เนื่องจากกระบวนการขอจำหน่ายสัตว์ค่อนข้างจะใช้ระยะเวลาการดำเนินการนาน ต้องมีการตรวจสอบหลายขั้นตอนก่อนที่จะมีการอนุมัติ

บรรณานุกรม

- ปรีดี เกษมทรัพย์. (๒๕๕๕), นิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ธีระ ลินเดซาร์กซ์ อรอุมา เตพละกุล และจุฑาทิณี ธัญประณีตกุล, “ความเป็นธรรมทางสังคม: ความพยายามชี้วัดและวิเคราะห์ในเชิงตัวเลข”, วารสารธรรมศาสตร์, ๓๕, ๑ (๒๕๕๙).
- วิชา มหาคุณและคณะ, เอกสารประกอบการบรรยายการประชุมวิชาการ เรื่องจริยธรรมในวิชาชีพ วิกฤตหรือโอกาสในการพัฒนาสังคมไทย, มหาวิทยาลัยมหิดล, ๘ มีนาคม ๒๕๕๖.
- กองงานพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ, ธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ กรมปศุสัตว์ [Online], Available URL: <http://royal.dld.go.th/index.php/component/content/article?layout=edit&id=๒๖๐>
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร, หลักนิติธรรม (THE RULE OF LAW), [Online], Available URL: http://www.nrlcthailand.org/nrlc๒๐๑๓/download/RulesOfLaw_๒๐๑๕๐๘๐๗.pdf,
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙. (๒๕๓๙, ๑๔ พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๖๐ ก. หน้า ๘.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑. (๒๕๕๑, ๒๕ มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๒ ก.
- กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ (๒๕๕๖, ๒๗ ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๑๒๖ ก.
- ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗

ภาคผนวก

ระเบียบกรมปศุสัตว์
ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ
พ.ศ.๒๕๔๗

ตามที่กรมปศุสัตว์ได้รับเงินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้รับเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกร ตาม พระราชดำริ และจากการได้รับบริจาคโค-กระบือจากผู้มีจิตศรัทธาสำหรับให้บริการแก่เกษตรกรนั้น เพื่อให้การดำเนินการโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมี ความเหมาะสม กับสภาพการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เกิด ประโยชน์ทางการเกษตรและประกอบอาชีพ อธิบดีกรมปศุสัตว์ จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ.๒๕๔๗”

ข้อ ๒ ระเบียบให้ใช้บังคับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้อ ๓ ให้ยกเลิก (๑) ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๓๖ (๒) ระเบียบ กรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

(๓) ระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการดำเนินการโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ บรรดาระเบียบหรือคำสั่งอื่นใด ที่ได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับ ระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้ “ ธคก.” หมายความว่าธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตาม พระราชดำริ “ โครงการ” หมายความว่าโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ “คณะกรรมการบริหาร” หมายความว่าคณะกรรมการบริหารโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อ เกษตรกร ตามพระราชดำริ “ ลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรก” ให้หมายความรวมถึงลูกแฝดหรือลูกที่ติดมากับแม่โคหรือ แม่ กระบือที่ให้ยืมเพื่อการผลิต

ข้อ ๕ ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการบริหาร

ข้อ ๖ ให้มีคณะกรรมการบริหารโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ ประกอบด้วย อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นประธานกรรมการ กับกรรมการอื่น ซึ่งอธิบดีกรมปศุสัตว์แต่งตั้งตามจำนวนที่เห็นสมควร โดยให้หัวหน้ากลุ่มโครงการพิเศษ สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นกรรมการและเลขานุการ เจ้าหน้าที่กลุ่มโครงการพิเศษ สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี จำนวนหนึ่งคน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน กองคลัง จำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๗ คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) บริหารโครงการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามแนวพระราชดำริ

(๒) ควบคุม กำกับ ดูแล และแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของโครงการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

(๓) พิจารณาระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของโครงการ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันตลอดจนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการขยายการให้บริการแก่เกษตรกรผู้ยากจนให้มากขึ้น

(๔) รับผิดชอบการดำเนินการของโครงการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของสำนักศูนย์ กองต่าง ๆ ตามความจำเป็นโดยให้เลขานุการคณะกรรมการเป็นผู้ประสานงาน

(๕) อนุมัติการใช้จ่ายเงินของโครงการ เพื่อการดำเนินกิจการของโครงการ หรือที่เกี่ยวข้องกับโครงการตามพระราชดำริ ยกเว้นในวงเงินไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท อยู่ในอำนาจของประธานคณะกรรมการบริหาร หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากประธานคณะกรรมการบริหาร

(๖) เรื่องที่เกี่ยวกับการให้บริการโค-กระบือ ตามที่อธิบดีกรมปศุสัตว์มอบหมาย

หมวด ๒

การให้บริการ

ข้อ ๘ การให้บริการโคหรือกระบือ ของธคก. มี ๕ วิธีดังนี้

(๑) การให้ยืมเพื่อการผลิต

(๒) การให้เช่าซื้อ

(๓) การให้ยืมพ่อพันธุ์

(๔) การให้เช่าเพื่อใช้แรงงาน

(๕) การให้บริการอื่นๆ

ทั้งนี้ การให้บริการตามข้อ (๑) , (๒) , (๓) และ(๔) ให้บริการแก่เกษตรกรรายละ ๑ ตัว

ข้อ ๙ การให้ยืมเพื่อการผลิต หมายความว่า การให้เกษตรกรผู้ยากจนยืมแม่โคหรือแม่กระบือของ ชคก. โดยมีเงื่อนไขว่าเมื่อลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรก มีอายุครบสองปีแล้ว ให้เกษตรกรผู้ยืมส่ง ลูกโคหรือลูกกระบือนั้นคืน ชคก. เพื่อให้ปศุสัตว์จังหวัดนำไปให้บริการแก่เกษตรกรรายอื่นหรือจำหน่ายเพื่อ หนี้เงินส่ง ชคก. ส่วนลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดใหม่ในลำดับถัดไป จะตกเป็นของเกษตรกรผู้ยืม เมื่อสัญญา ยืมมี อายุครบ ๕ ปี ให้แม่โคหรือแม่กระบือดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรผู้ยืม พร้อมลูกโคหรือลูก กระบือ ที่เกิดใหม่ในลำดับที่ ๒,๓,๔, ... หากเกษตรกรผู้ยืมทำสัญญายืมแม่โคหรือแม่กระบือไป ๓ ปีแล้ว ไม่มีลูกโคหรือ ลูกกระบือตัวแรกซึ่งต้องคืนแก่ ชคก. ชคก. จะถอนการให้ยืมและเกษตรกรผู้ยืมจะต้องนำแม่โค หรือแม่กระบือ ที่ยืมดังกล่าวนั้นส่งคืน ชคก. เพื่อให้ปศุสัตว์จังหวัดนำไปให้บริการแก่เกษตรกรรายอื่นยืมต่อไป เว้นแต่จะ พิสูจน์ได้ว่าเป็นความบกพร่องทางระบบการสืบพันธุ์ของแม่โคหรือแม่กระบือ ไม่ใช่เป็นความ บกพร่องที่เกิด จากเกษตรกรผู้ยืม ให้ทดแทนแม่โคหรือแม่กระบือให้เกษตรกรผู้นั้น และทำสัญญาใหม่ หากเกษตรกรผู้ยืมตามวรรคก่อน ยืมแม่โคหรือแม่กระบือไป และแม่โคหรือแม่กระบืออยู่ ระหว่างการตั้งท้อง ในระยะเวลาครบกำหนด ๓ ปี ชคก. อนุโลมให้เกษตรกรยืมตามสัญญาเดิมต่อไป หรือหาก เกษตรกรผู้ยืมได้ลูก โคหรือลูกกระบือที่เกิดตัวแรก ต่อมาลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกนั้นตายหรือสูญหายก่อน ครบกำหนดส่งคืน ชคก. ให้เกษตรกรผู้ยืมนำลูกโคหรือลูกกระบือที่เกิดลำดับถัดไป เมื่อมีอายุครบสองปีนำส่ง ชคก. แทนลูกโค หรือลูกกระบือตัวแรกที่ตายหรือสูญหายนั้น

ข้อ ๑๐ การให้เช่าซื้อ หมายความว่า การให้เกษตรกรเช่าซื้อโคหรือกระบือของชคก. โดยเกษตรกรจะต้องชำระค่าเช่าซื้อให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาดังนี้

(๑) โคนื้อหรือกระบือ ให้ชำระค่าเช่าซื้อภายในระยะเวลา ๓ ปี โดยผ่อนชำระในปีที่ ๑ ร้อยละ ๔๐ ของราคาโคนื้อหรือกระบือ ปีที่ ๒ ร้อยละ ๓๐ ของราคาโคนื้อหรือกระบือ และปีที่ ๓ ชำระ ค่าเช่าซื้อที่เหลือทั้งหมด

(๒) โคนม ให้ชำระค่าเช่าซื้อภายในระยะเวลา ๕ ปี โดยผ่อนชำระในแต่ละปีไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๐ ของราคาโคนมในระหว่างการชำระค่าเช่าซื้อโคนื้อ หรือโคนม หรือกระบือของเกษตรกร หากมี ลูกสัตว์เกิด ให้ถือว่าลูกสัตว์นั้นจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรผู้เช่าซื้อ

ข้อ ๑๑ การให้ยืมพ่อพันธุ์ หมายความว่า การให้เกษตรกรยืมพ่อพันธุ์โคหรือพ่อพันธุ์กระบือ ของ ธคก. โดยมีเงื่อนไขว่าจะให้ยืมพ่อพันธุ์โคหรือพ่อพันธุ์กระบือในหมู่บ้านที่มีแม่พันธุ์โคหรือแม่พันธุ์กระบือ ของ ธคก. ไม่ต่ำกว่า ๕๐ ตัว โดยให้เกษตรกรที่ได้รับบริการแม่พันธุ์โคหรือแม่พันธุ์กระบือคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ และให้บริการผสมพันธุ์แก่แม่โคหรือแม่กระบือของ ธคก. ในหมู่บ้าน

ข้อ ๑๒ การให้เช่าเพื่อใช้แรงงาน หมายความว่า การให้เกษตรกรเช่าโคหรือกระบือเพศผู้เพื่อใช้แรงงาน โดยเกษตรกรจะต้องชำระค่าเช่าโคหรือกระบือตัวละ ๓๐๐ บาทต่อปี

ข้อ ๑๓ การให้บริการอื่นๆ หมายความว่า การให้บริการเกี่ยวกับโคหรือกระบือแก่เกษตรกร นอกเหนือจากวิธีการที่ระบุไว้ในข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ ซึ่งปศุสัตว์จังหวัดและธคก. ได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้บริการกรณีพิเศษ เช่น การขอซื้อโคหรือกระบือของ ธคก.

ข้อ ๑๔ คุณสมบัติของเกษตรกรที่สมควรได้รับความช่วยเหลือจาก ธคก. มีดังนี้ (๑) มีสัญชาติไทยและมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ (๒) มีอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน หรือ เลี้ยงสัตว์ (๓) มีฐานะยากจน โดยเกษตรกรมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ จปฐ.๑ (ฉบับที่เป็นปัจจุบัน) ของ กรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะนำรายได้มาประกอบการพิจารณา (๔) มีความประพฤติดีและยินดีให้ความร่วมมือกับทางราชการ (๕) ยังไม่เคยได้รับโคหรือกระบือจากโครงการอื่นๆ มาก่อน (๖) มีความเหมาะสมและความสามารถที่จะดูแลเลี้ยงดูโคหรือกระบือได้

ข้อ ๑๕ ให้เกษตรกรผู้มีความประสงค์จะขอรับบริการ กรอกแบบตามที่กำหนดแสดงความจำนงในการขอรับบริการ โดยมีผู้รับรองคุณสมบัติประกอบด้วย

๑. ประธานองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้ ฐานะยากจน ซึ่งจะนำรายได้มาประกอบการพิจารณา ขอให้กรมการพัฒนาชุมชน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/กิ่งอำเภอ) รับรองรายได้แนบมาด้วยและส่งแบบแสดงความจำนงของเกษตรกร ให้ปศุสัตว์จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน ๓ คน ทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบและ คัดเลือกเกษตรกรที่แจ้งความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ และมีคุณสมบัติตามข้อ ๑๔ โดยรับรองคุณสมบัติ ของเกษตรกรดังกล่าว แล้วเสนอสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย เพื่อพิจารณา กั่นกรอง สภาพ สถานะ ความเหมาะสม เพื่อเสนอ ธคก. พิจารณาให้ความช่วยเหลือต่อไป

ข้อ ๑๖ ให้เกษตรกรที่ได้รับคัดเลือก ตามข้อ ๑๕ ทำสัญญากับกรมปศุสัตว์ ตามแบบที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้ โดยให้ปศุสัตว์จังหวัดเป็นผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาแทนกรมปศุสัตว์ และจะต้อง

มีผู้ค้าประกัน ซึ่งเป็นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านหรือบุคคลที่เชื่อถือได้ในท้องถิ่นร่วมลงนามเป็นผู้ค้าประกันในสัญญาค้าประกัน ผู้ค้าประกันตามวรรคก่อนสามารถค้าประกันได้ไม่เกิน ๓ สัญญา

ข้อ ๑๗ การทำสัญญาให้ทำเป็น ๒ ชุด และให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) มอบให้เกษตรกร หรือผู้ค้าประกัน ๑ ชุด

(๒) เก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ๑ ชุด

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ผู้ทำสัญญาถึงแก่กรรมด้วยเหตุใดก็ตาม ให้สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบตามสัญญาตกทอดแก่ทายาทโดยชอบด้วยกฎหมาย และให้คณะกรรมการที่มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรตาม ข้อ ๑๕ พิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ โดยอนุโลม

ข้อ ๑๙ กรณีลูกโคหรือลูกกระบือ ที่ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของ ธคก. ให้สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย มีอำนาจในการอนุมัติดำเนินการตามข้อ ๘ (๑) , (๒) , (๓) , (๔) แล้วแต่กรณี โดยปฏิบัติตามข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ โดยอนุโลม

หมวด ๓

การควบคุมและการติดตาม

ข้อ ๒๐ ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย จากปศุสัตว์จังหวัดจัดทำ ทะเบียนสัตว์ของ ธคก. ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบนั้นๆ และติดตามดูแลสุขภาพโค-กระบือ โดยสม่ำเสมอรวมทั้ง การดำเนินการป้องกันโรคสัตว์ตามระยะเวลาที่จำเป็น ค่าใช้สอยและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้จ่ายในการติดตามดูแลโค-กระบือของ ธคก. ให้ใช้จาก งบประมาณปกติ หากโค-กระบือของ ธคก. ในพื้นที่รับผิดชอบใดมีเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องขอรับการ สนับสนุนเพิ่มเติม ให้ทำการประมาณการขอรับการสนับสนุนจาก ธคก. กรมปศุสัตว์ ได้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย โดยให้แจ้งงบประมาณค่าใช้จ่ายดังกล่าวตามปกติที่มีด้วย

ข้อ ๒๑ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดจัดทำทะเบียนสัตว์ของ ธคก. ที่อยู่ในจังหวัดนั้น

ข้อ ๒๒ ให้ปศุสัตว์จังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทะเบียนสัตว์ จำนวน ๓ คน ให้คณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามวรรคก่อน มีหน้าที่ตรวจสอบทะเบียนสัตว์ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และรายงานผลการตรวจสอบทะเบียนสัตว์ ต่อสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย

เพื่อตรวจสอบ รายงานผลการตรวจสอบทะเบียนสัตว์ พร้อมสรุปผล ต่อ ธคก. กรมปศุสัตว์ ภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนมกราคม และเดือนกรกฎาคมของทุกปี

ข้อ ๒๓ การดูแลสุขภาพ กำจัดพยาธิ และรักษาพยาบาล โคหรือกระบือของ ธคก. ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ใช้เวชภัณฑ์และยากำจัดพยาธิจากงานบริการรักษาโรคสัตว์ หรือโครงการอื่น ดำเนินการ แต่ถ้าไม่มีหรือมีไม่เพียงพอให้ทำประมาณการขอรับการสนับสนุนจาก ธคก. กรมปศุสัตว์เป็น กรณีพิเศษเฉพาะราย โดยให้แจ้งจำนวนโค-กระบือและปริมาณที่ต้องการด้วย ทั้งนี้ ให้มีการกำจัดพยาธิใน โค และกระบือของธคก. ปีละ ๒ ครั้ง

ข้อ ๒๔ ให้ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการบริหารมีหน้าที่ติดตามและตรวจสอบทะเบียน สัตว์ ของ ธคก. ในพื้นที่โดยสม่ำเสมอ แล้วให้รายงานผลให้คณะกรรมการบริหารทราบ

ข้อ ๒๕ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด รายงานผลการดำเนินการตามโครงการต่อ สำนักสุข ศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย เป็นประจำทุก ๓ เดือน ได้แก่ เดือนมกราคม เมษายน กรกฎาคม ตุลาคม เพื่อพิจารณาตรวจสอบและสรุปรวบรวม โดยส่งให้กรมปศุสัตว์ภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนนั้น ๆ

ข้อ ๒๖ ให้สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย ติดตามและดูแลการปฏิบัติงาน ธคก. ของ จังหวัดในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ และเร่งรัดการรายงานผลการดำเนินการ การจัดทำและ ตรวจสอบ ทะเบียนสัตว์ ให้ตรงตามกำหนดเวลา ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นๆ อันก่อประโยชน์แก่ ธคก. ด้วย

หมวด ๔

การขอจำหน่ายสัตว์

ข้อ ๒๗ การขอจำหน่ายสัตว์ซึ่งตายหรือสูญหายออกจากทะเบียนสัตว์ของ ธคก. ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการ จำนวน ๓ คน เพื่อพิจารณาขออนุมัติจำหน่ายสัตว์ในกรณี ต่างๆ จากธคก. กรมปศุสัตว์

ข้อ ๒๘ ในกรณีโค หรือกระบือ ของ ธคก. กรมปศุสัตว์ตาย

(๑) ให้ปศุสัตว์จังหวัดแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการชันสูตรซาก โดยจัดทำใบชันสูตรซากว่า ตายด้วยสาเหตุอะไร แล้วดำเนินการจำหน่ายซากหรือจำหน่ายหนัง หากซากไม่เหมาะสมที่จะให้บริโภคหรือ ไม่ได้จำหน่ายหนัง ให้ชี้แจงเหตุผลและระบุด้วยว่าทำลายซากโดยวิธีใด (ฝัง,เผา,หรืออื่นๆ)

(๒) ให้คณะกรรมการตามข้อ ๒๗ สอบสวนข้อเท็จจริงว่า โค-กระบือตายเนื่องจากเหตุ สุนัขกัด หรือความประมาทของเกษตรกร

(๓) ให้ปศุสัตว์จังหวัด หรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบสัตว์ของ ธคก. จัดส่งใบชั้นสูตรซาก สำเนาใบส่งเงินค่าจำหน่ายซากหรือจำหน่ายหนัง เงินค่าชดใช้ความเสียหายหากเกิดจากความประมาท และบันทึกของคณะกรรมการสอบสวน ไปยังผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยภายใน ๓๐ วัน เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติจำหน่ายบัญชี เมื่อผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยอนุมัติ แล้วต้องรายงานผลให้ ธคก. กรมปศุสัตว์ ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๒๙ ในกรณีโค หรือ กระบือ ของ ธคก. กรมปศุสัตว์สูญหาย

(๑) ให้เกษตรกรแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ แล้วคัดสำเนาบันทึกแจ้งความส่งปศุสัตว์ จังหวัด เพื่อแจ้งสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย โดยให้รายงานผลการติดตามทุกระยะอย่างน้อยเดือนละ ครั้งเป็นเวลา ๖ เดือน

(๒) ให้คณะกรรมการตามข้อ๒๗ สอบสวนข้อเท็จจริงว่า โค-กระบือสูญหายเนื่องจาก เหตุ สุนัขกัดหรือความประมาทของเกษตรกร

(๓) ให้จัดส่งบันทึกคณะกรรมการสอบสวน สำเนาใบนำส่งเงินค่าชดใช้ความเสียหาย หาก เกิดจากความประมาทของเกษตรกร ไปยังผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย เพื่อพิจารณาอนุมัติ และให้ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยรายงานผลให้ ธคก. กรมปศุสัตว์ ทราบเพื่อดำเนินการ ต่อไป

ข้อ ๓๐ ในกรณีเกษตรกรประสงค์จะขอซื้อโคหรือกระบือ ของ ธคก. ให้ปศุสัตว์จังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

(๑) การขอจำหน่ายสัตว์ให้ค้ำจนถึงสภาพของโคหรือกระบือขณะที่เกษตรกรเสนอซื้อและ ราคาของโคหรือกระบือในท้องตลาดในขณะนั้น โดยให้ประเมินราคาขายโคหรือกระบือ ตามระเบียบ กรมปศุสัตว์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อจำหน่ายและราคาปศุสัตว์ ฉบับที่เป็นปัจจุบัน

(๒) ให้จัดส่งบันทึกการประเมินราคา ประกอบคำขอซื้อโคหรือกระบือของเกษตรกร พร้อม ทั้งผลการพิจารณาความเหมาะสม เสนอไปยังผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติ

(๓) เมื่อผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย อนุมัติแล้ว ให้เรียกเก็บค่าซื้อโค หรือกระบือจากเกษตรกรผู้ซื้อชื่อทั้งหมด แล้วนำส่ง ธคก. และมอบกรรมสิทธิ์โคหรือกระบือให้เกษตรกรที่ ขอ ซื้อได้ และผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย รายงานผลให้ ธคก. เพื่อจำหน่ายทะเบียน

ข้อ ๓๑ ให้ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย อนุมัติเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับ ธคก. ดังนี้

(๑) การเปลี่ยนเกษตรกรคู่สัญญาจากข้อ ๘ (๑) , (๓) , (๔) โคหรือกระบือจากเกษตรกรรายเก่าเป็นเกษตรกรรายใหม่แทน หรือเปลี่ยนสัญญาข้อ ๘ (๑) , (๓) , (๔) เป็นสัญญาเช่าซื้อโคหรือกระบือแทน

(๒) การจำหน่ายทะเบียนลูกโคหรือลูกกระบือ กรณีเกษตรกรยืมโคหรือกระบือเพื่อการผลิตแล้วได้รับมอบลูกโคหรือลูกกระบือเป็นกรรมสิทธิ์ตนตามสัญญายืมโค-กระบือเพื่อการผลิต

(๓) การจำหน่ายทะเบียนแม่โคหรือแม่กระบือ กรณีเกษตรกรยืมหรือเช่าซื้อโคหรือกระบือแล้วแต่กรณี แล้วได้โคหรือกระบือเป็นกรรมสิทธิ์ตนตามสัญญา

(๔) การจำหน่าย และจำหน่ายออกจากทะเบียน ซึ่งโคหรือกระบือหรือลูกโคหรือลูกกระบือ กรณีสัตว์ตาย ซึ่งได้ตรวจสอบแล้วว่าไม่มีบุคคลใดต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย (๕) การจำหน่าย และจำหน่ายออกจากทะเบียนของธนาคารโค-กระบือ กรณีเกษตรกรประสงค์จะขอซื้อโคหรือกระบือ ของธนาคารโค-กระบือ รวมทั้งลูกโคหรือกระบือ ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของ ธนาคารโค-กระบือ ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานผลให้ ธคก. กรมปศุสัตว์ เพื่อจำหน่ายทะเบียนต่อไป

หมวด ๕

การรับบริจาคสัตว์

ข้อ ๓๒ เมื่อมีผู้ประสงค์จะบริจาคโคหรือกระบือให้ ธคก. ในพื้นที่จังหวัดใดให้ปศุสัตว์จังหวัดพิจารณาโคหรือกระบือที่จะบริจาคให้ โดยพิจารณาและตรวจสอบสุขภาพ ความเหมาะสม ความสมบูรณ์ พันธุ์ อายุไม่เกิน ๔ ปี ปราศจากโรคระบาดตามความหมายในกฎหมายว่าด้วย โรคระบาดสัตว์และโรคระบาดอื่น ตามกำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งออกตามความในกฎหมายดังกล่าว หากมีความเหมาะสมและสมควรที่จะ รับบริจาค ให้รับบริจาคโค-กระบือจากผู้บริจาคได้และให้ออกใบรับบริจาคโคหรือกระบือของ ธคก. ตามแบบ ที่กำหนด แล้วรายงาน ธคก. ทราบ การรับบริจาคตามวรรคก่อน ต้องเป็นการบริจาคโดยปราศจากเงื่อนไขหรือพันธผูกพันใดๆ ทั้งสิ้น

หมวด ๖

การรับและการนำส่งเงิน

ข้อ ๓๓ ให้มีบัญชีเงินฝากไว้ที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด โดยใช้ชื่อ บัญชีธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ และให้นำเงินที่ได้รับเข้าบัญชีธนาคารโค-กระบือเพื่อ เกษตรกร ตามพระราชดำริ ต่อไป

ข้อ ๓๔ การรับเงินบริจาคเงินรายได้หรือเงินอื่นใดของ ธคก. ให้ผู้รับเงินออกไปเสริมรับเงินตามแบบของ ธคก. ไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๓๕ ให้บุคคลดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีอำนาจลงลายมือชื่อในใบรับเงินบริจาค

(๑) กรณีที่รับเงินที่กรมปศุสัตว์ หรือรับเงินนอกสถานที่ในส่วนกลาง ให้อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือรองอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นผู้ลงชื่อในใบรับเงินบริจาค และให้นำเงินส่งกองคลัง ภายในวันถัดไป

(๒) กรณีรับเงินที่สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย ให้ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยเป็นผู้ลงชื่อในใบรับเงินบริจาค

(๓) กรณีรับเงินที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ให้ปศุสัตว์จังหวัดหรือผู้ซึ่งปศุสัตว์จังหวัดมอบหมายเป็นผู้ลงชื่อในใบรับเงินบริจาค ให้ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย นำเงินที่ได้รับตาม (๒) หรือปศุสัตว์ จังหวัดนำเงินที่ได้รับตาม (๓) เข้าธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาจังหวัดนั้น โดยให้ออนเงินเข้าบัญชีเงินฝาก กระแสรายวัน ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาราชเทวี กรุงเทพฯ ชื่อบัญชีธนาคาร โค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ รหัส ๐๓๐-๖-๐๑๒๓๙-๑ ภายในสิ้นเดือนทุกเดือน หากมีเงินเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ให้นำส่ง ภายใน ๓ วันทำการ

ข้อ ๓๖ ให้ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย และปศุสัตว์จังหวัด และหน่วยงานที่มีสัตว์ ธคก. ทำรายงานการรับบริจาคเงิน และหรือโค-กระบือ ประจำเดือน พร้อมแนบสำเนาใบรับเงินบริจาค พร้อมสำเนาใบโอนเงินเข้าบัญชี ธคก. หรือ สำเนาใบโอนโมทนาบัตร รวบรวมส่งให้กองคลัง ผ่านสำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์ ภายในวันที่ ๕ ของเดือน

หมวด ๗

การจ่ายเงิน

ข้อ ๓๗ การจ่ายเงินของโครงการ ให้จ่ายเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่ การใช้จ่ายเงินโครงการเพื่อจัดพิธีไถ่ชีวิตโค-กระบือ ในกรณีจังหวัดต่างๆ ที่ได้รับบริจาคเงินจากผู้มีจิต ศรัทธา และมีความประสงค์จะจัดพิธีไถ่ชีวิตโค-กระบือ ให้ขออนุมัติจากประธานคณะกรรมการบริหาร ธคก. โดยแจ้งรายละเอียดดังนี้

(๑) จำนวนเงินที่รับบริจาค หรือเงินที่โอนเข้าบัญชีของ ธคก.

(๒) จำนวนโค-กระบือ ที่จะจัดพิธี

(๓) จำนวนเงินที่ต้องการจัดหาพันธุ์สัตว์

(๔) ค่าจัดพิธีการ

ข้อ ๓๘ ให้ประธานคณะกรรมการบริหาร หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากประธานคณะกรรมการบริหารมีอำนาจก่อนนี้และอนุมัติการจ่ายเงินของโครงการ ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) การจ่ายเงินยืม

กรณียืมเงินเป็นค่าจัดซื้อพันธบัตร (๒) รายจ่ายประเภทค่าจ้าง (๓) รายจ่ายประเภทค่าตอบแทน ใช้สอยและค่าวัสดุ (๔) รายจ่ายประเภทค่าครุภัณฑ์

ข้อ ๓๙ รายจ่ายที่ไม่ได้กำหนดในข้อ ๓๘ ให้ขอทำความตกลงกับ ธคก.

ข้อ ๔๐ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการก่องหนผู้กผัน ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการโดย
อนุโลม

หมวด ๘

ข้อกำหนดอื่น

ข้อ ๔๑ กรณีโคหรือกระบือของ ธคก. ตายหรือสูญหาย อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติต่างๆ (อุทกภัย, वादภัย, ไฟป่า, ไฟไหม้ป่า, ภาวะอากาศหนาวจัดหรือร้อนจัด และอื่นๆ) ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย แจ้งเหตุให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทราบโดยด่วน และให้ถือปฏิบัติตามข้อ ๒๗ ของระเบียบนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๔๒ ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ตามข้อ ๔๑ ตามระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้องทันที และเมื่อได้รับความช่วยเหลือแล้ว ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดดำเนินการทำสัญญาประกันกับเกษตรกร ตามข้อ ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔๓ ให้กองคลัง กรมปศุสัตว์จัดทำบัญชีการเงินของ ธคก. ตามระบบบัญชีสากลและจัดทำงบรายรับรายจ่ายประจำปี เสนอต่อ ธคก. ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันถัดจากวันปิดบัญชี

ข้อ ๔๔ ให้กลุ่มงานตรวจสอบภายใน กรมปศุสัตว์ มีหน้าที่ตรวจสอบการเงินและการบัญชีของ ธคก. ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แล้วรายงานผลการตรวจสอบให้ประธานคณะกรรมการบริหารทราบ เป็นประจำทุกปี

ข้อ ๔๕ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำเงินส่งคลัง และการพัสดุของ โครงการ ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ สำหรับวิธีปฏิบัติอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ให้ทำความตกลงกับคณะกรรมการบริหาร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายยุคล ลัมหมทอง)

อธิบดีกรมปศุสัตว์

ประธานคณะกรรมการบริหาร

โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ